

4.8 Maatschappelijke ondersteuning en zorg

Inhoud van het programma

Het programma Maatschappelijke ondersteuning en zorg gaat alle burgers van De Marne aan, met speciale aandacht voor maatschappelijk kwetsbare groepen: mensen met een beperking, ouderen, mantelzorgers, zorgmijders en betrokkenen bij huiselijk geweld. Daarnaast is het versterken van sociale samenhang en leefbaarheid in de dorpen een speerpunt.

Maatschappelijke ontwikkeling

- In het afgelopen jaar is er veel werk verzet om te komen tot één doelfonds waarin het gehele sociale domein een plek heeft en waar mogelijk de bijbehorende visie, uitvoering en financiële stromen gezamenlijk vast te leggen en uit te voeren. In 2014 zal dit verder vorm worden gegeven.
- Er is een visie geformuleerd en vastgesteld: een gezamenlijk vertrekpunt voor de BMW gemeenten voor de taken die gedecentraliseerd worden op het sociale domein.
- Een aantal jaren geleden is begonnen vorm te geven aan een andere manier van werken. In het afgelopen jaar heeft dit meer body gekregen, aan de hand van de kantelingsgedachte en de eigen kracht van onze inwoners. De gemeente probeert langzaamaan meer los te laten en inwoners te ondersteunen en faciliteren bij het overnemen van initiatieven. Deze ontwikkeling is voelbaar in het gehele sociale domein.

Welke successen kunnen we melden?

- In navolging van het project "Vitale dorpen" is een coördinator Vitaliteit aangesteld;
- de behaalde resultaten van de verbindingssacties van de coördinator Vitaliteit zijn o.a.
 - a. het behoud van volkstuinjes in Vierhuizen en versterking onderlinge samenwerking in het dorp;
 - b. het pontje Warfhuizen dat wordt ingezet bij dorpsommetje en gemaakt wordt door klanten van sociale zaken in de Sloepenloods;
- er is een samenwerking tot stand gekomen met drie proefdorpen; Vierhuizen, Mensingeweer en Warfhuizen, waarin wordt toegewerkt naar betere profilering van deze dorpen (deelproject Dorpsfoto's);
- opening van Zonnehuis Leens, wooncomplex Kameleon Leens en Nije Heem in Kloosterburen.

Wat wilden we bereiken?

1. het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid van dorpen;
2. inwoners de mogelijkheid bieden om zelfstandig, gezond en sociaal te participeren in de samenleving;
3. kwetsbare burgers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig in hun eigen omgeving te functioneren en deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer;
4. het bieden van een vangnet voor inwoners die tijdelijk niet zelfredzaam zijn en/of zorg mijden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstelling 1: Het bevorderen van de sociale samenhang (in relatie tot leefbaarheid) van dorpen.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 21 mei 2014

Activiteiten:

Monitor Wonen en leefbaarheid

We zijn op zoek gegaan naar een vernieuwende manier van monitoren, waarbij een lange termijn monitor-lijn ontstaat. Naast het tellen is ook het vertellen van belang. Daarnaast worden meetacties gevolgd door verbeteracties, die gedragen worden vanuit de dorpen. Eind 2013 is deze monitor-lijn goedgekeurd. Er is uitvoering gegeven aan het onderdeel Veiligheidsmonitor, waarvan de resultaten in 2014 bekend zijn. Tevens is informatie verzameld op dorpsniveau in het deelproject Dorpsfoto's. Naast harde cijfers (over bijvoorbeeld bevolking en huisvesting) is ook geïnventariseerd welke voorzieningen er zijn en brengen drie proefdorpen zelf de leefbaarheid in beeld. Dit wordt in het voorjaar van 2014 gepubliceerd. Met Wierden en Borgen en Zonnehuisgroep Noord is overeenstemming bereikt over de uitwisseling van informatie op het gebied van wonen en zorg.

Project Vitale dorpen en inzet vitaliteitscoördinator

Het project Vitale dorpen is formeel afgerond in 2013. Het laatste onderdeel betrof het deelproject Dorpsfoto's. De inzet van de dorpsfemme is gecontinueerd in de vorm van de coördinator Vitaliteit. De coördinator Vitaliteit is de schakel tussen bewonersinitiatieven, gemeenten en andere maatschappelijke partners. Zij ondersteunt de initiatiefnemers onder meer door verbindingen te leggen en heeft een (klein) budget tot haar beschikking voor (co-) financiering van initiatieven.

Inzet welzijnswerk

Met ingang van 2012 heeft onze gemeente het welzijnswerk samen met de gemeente Winsum aanbesteed bij de Stichting Welzijn en Dienstverlening (SW&D). Voor onze gemeente worden nu twee welzijnswerkers ingezet: één zet zich in voor het steunpunt mantelzorg, vrijwillige thuishulp en seniorenvoorlichting en heeft één keer per week spreekuur in het zorgloket op het gemeentehuis. De andere welzijnswerker richt zich op de ondersteuning van de beheerscommissies van de vijf ontmoetingspunten binnen de gemeente.

Ondersteuning van vrijwilligers

Het Steunpunt Vrijwilligerswerk Winsum & De Marne biedt al een aantal jaar ondersteuning aan vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties in de gemeenten Winsum en De Marne. Het doel is om de participatie en de sociale samenhang in de beide gemeenten te versterken. Via een vrijwilligersvacaturebank wordt vraag en aanbod op elkaar afgestemd. Ook wordt vrijwilligerswerk ingezet als opstap naar werk. Verschillende activiteiten zijn in 2013 georganiseerd om het vrijwilligerswerk te promoten en vrijwilligers te waarderen, zoals de jaarlijkse NL Doet actie, het vrijwilligersontbijt en de fotoserie van vrijwilligers in het gemeentehuis.

Doelstelling 2: Inwoners de mogelijkheid bieden om zelfstandig, gezond en sociaal te participeren in de samenleving

Activiteiten:

Ontmoetingspunten

Het beheer en de inhoudelijke ondersteuning van de vijf ontmoetingspunten in Zoutkamp, Eenrum, Ulrum, Kloosterburen en Leens is in 2013 neergelegd bij de Stichting Welzijn en Dienstverlening. Tot 1 juli 2013 heeft er in twee van de vijf punten een dorpsconciërge gefunctioneerd, daarna is het sleutelbeheer overgedragen aan de beheercommissies. In alle ontmoetingspunten, met uitzondering van Leens, is men er in geslaagd om de bezetting op peil te houden. Er vonden regelmatig activiteiten plaats met name voor oudere inwoners, zoals gezamenlijke maaltijden, voorlichting, ontmoeting tijdens koffie-ochtenden en creatieve activiteiten. De beheercommissies hebben een jaarplan ontwikkeld voor 2014. De beheercommissie van Leens was niet meer actief. Eind 2013 had duidelijk moeten zijn of er draagvlak in het dorp bestaat voor continuering van het ontmoetingspunt. Die helderheid is er nog niet, maar wordt verwacht in het voorjaar van 2014.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 20 MEI 2014

Seniorenvoorlichting

In 2012 is er gewerkt met een team van vijf vrijwillige seniorenvoorlichters die ouderen thuis bezoeken en informatie geven over regelingen en voorzieningen. De rol van de seniorenvoorlichter is aan het veranderen. Van een adviserende en verwijzende rol naar een verkennende en versterkende rol. Ook de seniorenvoorlichting kantelt. Samen met de bezochte oudere wordt gekeken naar de mogelijkheden voor deelname aan de maatschappij en zelfstandig functioneren. Welke belemmeringen worden ervaren en welke oplossingen (op maat) zijn er mogelijk. Oog hebben voor de vraag achter de vraag blijft aandachtspunt. Er zijn in 2013 154 senioren aangeschreven en daarvan zijn 89 bezocht.

Vrijwilligerswerk

Ontwikkelingen op het sociale domein zorgen er voor dat vrijwilligerswerk een steeds belangrijkere rol gaat spelen. Voor de Wmo geldt dat steeds meer de nadruk komt te liggen op eigen kracht en zelfstandigheid. Dit wordt ook wel “de kanteling” genoemd. Zelfredzaamheid, samen met de omgeving en de (pedagogische) civil society wordt steeds belangrijker. Mensen maken vrijwillig deel uit van de ‘burgermaatschappij’ – de letterlijke vertaling van het begrip civil society. Deze term is afkorting en symbool in één en staat voor politieke en maatschappelijke wensbeelden als betrokkenheid van burgers bij de publieke zaak en vergroting van maatschappelijk zelfbestuur, beperking van commerciële invloeden en versterking van gemeenschapszin en tolerantie.

Het Steunpunt Vrijwilligerswerk Winsum & De Marne biedt al een aantal jaren ondersteuning aan vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties in de gemeenten Winsum en De Marne. Het doel is om de participatie en de sociale samenhang in de beide gemeenten te versterken.

Lokaal gezondheidsbeleid

Halverwege het jaar heeft de raad het lokaal gezondheidsbeleid vastgesteld. Hieruit vloeit een jaarplan voort welke in december door het college is vastgesteld.

Doelstelling 3: Kwetsbare burgers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig in hun eigen omgeving te functioneren en deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer

Activiteiten:**Helpen van inwoners bij oplossen problemen in het kader van de Wmo**

In 2013 heeft het zorgloket inwoners geholpen bij het oplossen van problematiek in het kader van de Wmo. De gekantelde werkwijze vindt steeds beter zijn plek in de standaard werkwijze van het zorgloket. Dat betekent dat de individuele situatie van de cliënt steeds belangrijker is bij de zoektocht naar een oplossing van het ondervonden probleem: is er een familielid, kennis of buur die kan helpen bij het opheffen van het probleem of zijn er wellicht andere voorzieningen beschikbaar voor cliënt die het probleem kunnen opheffen. Meer maatwerk dus!

Kwaliteits-monitoring en verbetering zorgloket

Er is in 2013 tegelijk met de gemeenten Bedum, Winsum en Eemsmond een cliënttevredenheidsonderzoek uitgevoerd aan de hand van gegevens uit 2012 over de aanvraagprocedure, de hulp bij het huishouden en de Wmo-hulpmiddelen (inclusief collectief vervoer). Onze gemeente krijgt van de Wmo cliënten een gemiddeld rapportcijfer van een 7,5 voor de uitvoering van de Wmo. Er zijn geen punten aangegeven waarop de gemeente zwak presteert. Dit geldt ook voor de andere BMW-gemeenten.

Voorbereiding decentralisatie AWBZ naar Wmo

In 2013 is vanuit de projectgroep AWBZ-Wmo samen met de gemeenten Bedum, Winsum en Eemsmond verder gewerkt aan een gezamenlijke integrale visie op het sociale domein en een uitgangspunten notitie. Hiermee wordt een gezamenlijk vertrekpunt neergelegd om de verschillende decentralisaties en hun impact op het sociale domein goed te kunnen voorbereiden. Ook in 2013 bleef nog veel onduidelijk rond de decentralisaties.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring

d.d. 14 mei 2014 53

Eind 2013 werd bekend dat het onderdeel Persoonlijke Verzorging vanuit de AWBZ niet naar de gemeenten gaat, maar onderdeel wordt van de Zorgverzekeringswet. Met de meicirculaire 2014 wordt bekend hoe hoog de budgetten worden die de gemeenten krijgen voor het uitvoeren van de nieuwe taken. Op basis van de huidige kennis is de verwachting dat de overdracht van dagbesteding en begeleiding inclusief het bijbehorend vervoer per 1 januari 2015 zal plaatsvinden.

Wonen, welzijn en zorg

Na jarenlange voorbereiding door ouders van 14 jongeren met een verstandelijke beperking is in Leens het wooncomplex Kameleon geopend. Dat gebeurt in samenwerking met Wierden en Borgen en stichting Sprank. Ook is het St. Jan in Kloosterburen, gelukt om huisvesting te realiseren voor 4 mensen met een verstandelijke of autistische beperking. Zij hebben een vleugel in het verzorgingshuis t Olde Heem in gebruik genomen. Dat is mogelijk gemaakt dankzij de volharding van de ouders en uitgevoerd in samenwerking met Philadelphia en Zonnehuisgroep Noord. Er is geregeld overleg gevoerd met partners als de woningstichting en Zonnehuisgroep Noord over ontwikkelingen in wonen, welzijn en zorg.

Doelstelling 4: Het bieden van een vangnet voor inwoners die tijdelijk niet zelfredzaam zijn en/of zorg mijden

Activiteiten:

Hulp en ondersteuning door algemeen maatschappelijk werk

De dienstverlening is conform de contractafspraken uitgevoerd. Van de dienstverlening Sociale Raadsliden wordt steeds meer gebruik gemaakt. Het gaat met name om schuldenproblematiek en hier wordt in het kader van de OGGZ in 2014 extra budget voor ingezet.

Begeleiding zorgwekkende zorgmijders (OGGz)

In het gemeentelijk netwerk OGGZ worden periodiek de inwoners besproken die niet zelf redzaam zijn en zorg mijden. In overleg wordt een zorgplan gemaakt en bepaald wie de regievoerder is van de casus. De integrale methodiek is gericht op het netwerk van de inwoner waarbij ondersteuning wordt geboden door professionals.

Verder ontwikkelen uitvoeringsplan integrale zorgstructuur (IZS)

De stuurgroep Transitie in Samenhang (TIS) heeft de opdracht uitvoeringsplan IZS ondergebracht in de uitvoering van de visie op het Sociaal Domein. De uitvoering van de decentralisaties worden integraal uitgevoerd. De toegang tot de verschillende vormen van zorg worden in werkgroepen BMWWE uitgewerkt.

Meldpunt Zorg en Overlast

In 2013 is extra aandacht besteed aan de voorlichting over het Meldpunt. Dit heeft geleid tot meer meldingen en uitgezette acties in de verschillende zorgnetwerken.

Meting

Kengetallen	Resultaat 2012	Prognose 2013	Resultaat 2013
- aantal nieuwe OGGz trajecten	65	30	nb
- aantal meldingen Meldpunt zorg en overlast	nb	2	nb
- aantal gesubsidieerde ouderenorganisaties	15	15	15
- aantal ontmoetingspunten c.q. steunpunten	5	5	5
- opgeleide seniorenvoorlichters	5	8	nb
- seniorenbezoeken	88	80	nb
- aanvragen vrijwillige huishulp	nb	25	nb
- informatie en advies aan mantelzorgers	nb	50	nb

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring

d.d. 28 MET 2015 54

Wat heeft het gekost?

Programma 8 Maatschappelijke ondersteuning en zorg

Product (x € 1000)	Rekening 2012			Primitieve begroting 2013			Actuele begroting 2013			Rekening 2013			afwijking begroting - rekening
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Leefbaarheid en participatie	128	0	-128	156	0	-156	198	0	-198	172	13	-158	✓39
Informatie, advies, cliëntonderst.	1.986	123	-1.863	2.160	55	-2.105	2.188	88	-2.100	2.022	149	-1.873	✓227
Wonen, welzijn en zorg voor kwetsb.	100	3	-97	143	39	-104	153	39	-114	126	27	-98	✓16
Volksgezondheid	409	0	-409	441	0	-441	488	22	-466	418	22	-396	✓70
Saldo baten en lasten	2.623	126	-2.498	2.900	94	-2.806	3.027	149	-2.877	2.737	211	-2.525	✓352
Toevoeging reserves	322		-322	0		0	0		0	0		0	
Onttrekking reserves		336	336	0	0	0		21	21		21	21	
Resultaat	2.945	462	-2.484	2.900	94	-2.806	3.027	170	-2.856	2.737	232	-2.504	

Verklaring van verschillen

Leefbaarheid en participatie

Op zich geen bijzonderheden, wel blijft er een groot gedeelte van het budget Vitaliteit over waarvoor een budgettair overhevelingsverzoek is ingediend.

Informatie, advies, cliëntondersteuning

De onderuitputting wordt veroorzaakt door:

- het financiële resultaat op de project transitie AWBZ. Voor het restant budget is overheveling aangevraagd.
- WMO: Er zijn dit jaar veel minder persoonsgebonden budgetten verstrekt dan aanvankelijk is begroot. Ook ontvangen we meer eigen bijdragen huishoudelijke hulp dan is begroot. Daarnaast is er binnen de WMO minder gebruik gemaakt van de reguliere indicering via SCIO. Er is een overschrijding van het budget voor rolstoelen, door een toename in toekenning en complexiteit. Daar tegenover staat een onderschrijding van het beschikbare budget voor woonvoorzieningen. We hebben dit budget niet geheel hoeven benutten omdat er minder reguliere woningaanpassingen hebben plaatsgevonden dan was begroot.

Wonen, welzijn en zorg voor kwetsbaren

Geen bijzonderheden

Volksgezondheid

Hoewel op zich geen bijzonderheden, wordt de onderuitputting veroorzaakt bij de projecten Centrum Jeugd en Gezin (CJG) en bij de transitie Jeugdzorg.

Van het rijk zijn transitiemiddelen voor de decentralisatie jeugdzorg beschikbaar gesteld. Van deze middelen is een groot deel gereserveerd om uitvoering te geven aan het in 2013 vastgestelde projectplan decentralisatie jeugdzorg BMW. De meeste uitgaven zijn gepland in 2014. Het Centrum voor Jeugd en Gezin wordt de toegangspoort tot de zwaardere jeugdzorg. In 2013 hebben organisaties in het CJG een plan opgesteld om zich hierop voor te bereiden. In 2013 is hier mee begonnen en de grootste uitgaven worden in 2014 verwacht. Voor beiden is een budgetoverhevelingsverzoek ingediend.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 20 MEI 2014

4.9 Milieu

Inhoud van het programma

De gemeentelijke overheid levert een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van het fysieke leefmilieu, de omgeving waarin wij wonen. Het programma Milieu beschrijft wat de gemeente wil met het milieu en wat zij concreet doet om die doelstelling te halen.

Welke successen kunnen we melden?

- Het rioleringsproject Stationsstraat in Zoutkamp is gerealiseerd;
- de rioolrenovatie (relining) in Leens is gerealiseerd;
- het Afvalwaterbeleidsplan (combinatie van de gemeentelijke rioleringsplannen (GRP's) en zuiveringsplan waterschap) voor de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsum samen met het waterschap Noorderzijlvest is vastgesteld;
- het Grondwaterbeleidsplan in BMW/NZV-verband is vastgesteld;
- de Basisrioleringsplannen (BRP's) voor Eenrum, Pieterburen en Westernieland zijn geactualiseerd;
- het Uitvoeringsplan afval De Marne is vastgesteld door de raad;
- het oud papier is ondergebracht bij Afvalbeheer Noord-Groningen BV;
- het klimaatbeleidsplan 2013-2020, "Grenzeloos CO2 neutraal" is opgesteld.
Met de in dit plan gemaakte keuzes komen wij in 2020 uit op 19% energiebesparing, 16% duurzame opwekking en 23% vermindering van de CO2-uitstoot, waarmee ook de landelijke doelstelling wordt behaald.

Wat wilden we bereiken?

1. een gezond en veilig leven, in een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving, te midden van een vitale natuur, zonder de mondiale biodiversiteit aan te tasten of natuurlijke hulpbronnen uit te putten;
2. een volledig toereikend en operationeel rioleringsstelsel en een toereikende ontwatering van het stedelijk gebied;
3. afname van het fossiele energiegebruik binnen onze gemeentegrenzen;
4. een optimaal doelmatige inzameling en verwerking van huisvuil;
5. de burger heeft de mogelijkheid een begraafplaats dan wel een plek voor urnenbijzetting te kopen binnen de gemeente.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstelling 1: Een gezond en veilig leven, in een aantrekkelijke leefomgeving, te midden van een vitale natuur, zonder de mondiale biodiversiteit aan te tasten of natuurlijke hulpbronnen uit te putten

Activiteiten:

- Beheren en ontwikkelen en uitdragen van actueel beleid, wet en regelgeving met betrekking tot water, bodem, geluid licht, natuur, afval, water, binnenmilieu en energie
- actualiseren van milieubeleid.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 18 MEI 2014

Beheren en uitdragen van actueel beleid, wet en regelgeving met betrekking tot water, bodem, geluid licht, natuur, afval, water, binnenmilieu en energie

De genoemde milieubeleid thema's vormen vaak een wettelijk verplicht onderdeel in de besluitvorming bij ruimtelijke procedures, vergunningen en ontwikkelingsplannen. Voor een aantal thema's betreft het vergunningen van derden (bv. Natuurbeschermingswet). De op basis van geformuleerd beleid uitgebrachte adviezen zijn gericht aan de organisatie, bestuur en aan derden. In provinciaal verband zijn onze bodemkwaliteitskaarten geactualiseerd en is er een bodemfunctieklassenkaart opgesteld, zodat grondverzet (net als voorheen), onder de vrijstellingsregeling kan plaatsvinden met minimaal bodemonderzoek.

Actualiseren van milieubeleid

Het klimaatbeleidsplan 2013-2020 is vastgesteld

Doelstelling 2. Een volledig toereikend en operationeel rioleringsstelsel en toereikende ontwatering van het stedelijk gebied

Activiteiten:

Actueel houden van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

Het lopende GRP heeft een looptijd tot en met 2013. In dit GRP zijn de drie zorgplichten vastgelegd. Dit zijn:

- afvalwaterzorgplicht, inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater;
- hemelwaterzorgplicht, inzamelen en verwerken van het afvloeiend hemelwater;
- grondwaterzorgplicht, het beperken van de structurele nadelige gevolgen van het grondwater in de openbare ruimte.

In de planperiode is hier invulling aan gegeven. Voor de periode na 2013 is een nieuw GRP vastgesteld.

Opstellen grondwaterbeleid

Om aan de gemeentelijke zorgplicht te voldoen in het BMW-verband is samen met het waterschap Noorderzijlvest een uniform grondwaterbeleid opgesteld. Om haar taken goed te kunnen uitoefenen geldt voor de gemeenten dat het hebben van afgestemd beleid met het waterschap noodzakelijk is.

Opstellen Optimalisatie Afvalwatersysteem Studie(OAS)

Is uitgesteld naar 2014 en is vastgelegd in het nieuw Afvalwaterbeleidsplan

Studie naar gezamenlijk databeheer met één softwarepakket in BMW-verband

Deze studie is opgepakt op managementniveau.

Studie naar gezamenlijk gemalenbeheer en telemetrie in BMW-verband

Voor optimaal beheer van de verschillende onderdelen van het rioolstelsel zijn de rioolgemalen een essentieel onderdeel in het transport van het afvalwater. Met behulp van een gemalen-beheer-systeem kan invulling worden gegeven aan het functioneren van de gemalen. Vanuit een centraal hoofdpst kan efficiënt en doelmatig beheer plaatsvinden. Momenteel wordt in BMW/NZV-verband gekeken hoe het gemalenbeheer ingevuld kan worden en daarnaast wordt gekeken of er een gezamenlijke hoofdpst kan worden gerealiseerd.

Uitvoering geven aan het GRP III

Uiteraard kent de organisatie de dagelijkse beheertaken. De mogelijkheden worden onderzocht of een deel van deze taken kunnen worden uitbesteed of gezamenlijk kunnen worden ingevuld in samenwerkingsverband met de vier BMW-gemeenten.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 28 MEI 2013

Doel van deze overdracht is aan de ene kant de waterketen (oppervlaktewater, hemelwater en riolering) doelmatiger en transparanter te laten functioneren en aan de andere kant een efficiëncyslag te maken waardoor een gelijk blijvend tarief kan worden gerealiseerd.

In 2013 zijn de volgende verbetermaatregelen uitgevoerd:

- afronden reconstructie Jan Zijlmasingel tot en met Oude Horn;
- het realiseren van de rioolrenovatie door middel van relining in Leens;
- afronden in 2012 opgestarte werkzaamheden Panserweg/Stationsweg Zoutkamp;
- herstellen kolken De Vennen/Greeden te Eenrum.

In 2013 zijn de volgende onderzoeken uitgevoerd:

- ontwerpen grondwatermeetnet;
- inventarisatie riolering Lauwersoog;
- opstellen Afvalwaterbeleidsplan (2014-2018);
- het deelnemen aan de Benchmark Rioleringszorg 2013;
- actualiseren basisrioleringsplan Eenrum, Pieterburen en Westernieland.

In 2013 zijn de volgende onderzoeken gestart:

- actualiseren Basis Rioleringsplan (BRP) Niekerk en Zuurdijk (1988).

In 2013 zijn de volgende voorbereidingswerkzaamheden opgestart:

- voorbereiding maatregelen BRP Eenrum (Havenstraat/Molenstraat).

Vorbereiding van het GRP-4.

Het nieuwe GRP-4 is gezamenlijk opgesteld met de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond en het waterschap Noorderzijlvest. Deze gezamenlijke GRP is genoemd "het Afvalwaterbeleidsplan BMWE/NZV". Het nieuwe Afvalwaterbeleidsplan is vastgesteld in de raadsvergadering van 26 november 2013 en is eveneens vastgesteld in de deelnemende gemeenten en het waterschap. Het Plan BMWE/NZV heeft een looptijd tot en met 2018. Het beleid is in deze samenwerking gezamenlijk opgesteld en dit gaat de komende jaren ook gelden voor de (gedeeltelijke) uitvoering van taken en zorgplichten. Het doel van deze samenwerking is de doelmatigheid in de rioleringszorg te verbeteren. En dit te bereiken door de kosten te verlagen, de kwaliteit van de dienstverlening te verhogen en de personele kwetsbaarheid te verminderen.

Onze gemeente heeft in 2010 en 2013 deelgenomen aan het landelijke rioleringsbenchmark-onderzoek. En onze gemeente gaat deelnemen aan het rioleringsbenchmarkonderzoek dat elke drie jaar wordt gehouden.

Doelstelling 3: Afname van het fossiele energiegebruik binnen onze gemeentegrenzen

Activiteiten:

Uitvoeren van de projecten uit het uitvoeringsprogramma Klimaatbeleid

Op 22 gemeentelijke gebouwen waren al in totaal 294 zonnepanelen geplaatst. De opbrengst hiervan wordt bijgehouden. Hiermee wordt jaarlijks 60.900 kWh aan duurzame energie opgewekt en de CO2 uitstoot vermindert met ruim 35.000 kilo. De panelen zijn o.a. op de daken van scholen geplaatst. Vooral voor de leerlingen van deze scholen is dit een mooie kans om kennis op te doen over duurzame energie.

Aan de leerlingen van de basisscholen is een lespakket energie aangeboden. De leerlingen konden d.m.v. een ontdekcircuit veel kennis opdoen over energie besparen en duurzaam opwekken. Ook op het zuidelijk dakvlak van de werkplaats beheer zijn 64 zonnepanelen gelegd. Daarnaast is een elektrische auto en een elektrische fiets voor dienstkilometers aangeschaft. Onze gemeente wil hiermee een voorbeeldfunctie vervullen en hoopt dat bedrijven en burgers hierdoor gestimuleerd worden om duurzaam en energiebewust te investeren.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring

d.d. 28 MEI 2014 58

Er is een start gemaakt met “Slim Wonen in de Marne”; een project tezamen met het bedrijfsleven over energiebesparing in de bestaande bouw. Het doel is om jaarlijks minimaal 34 woningen met twee labelstappen te verbeteren. Er wordt vooral ingezet op informeren en faciliteren. Inmiddels zijn er enkele informatiebijeenkomsten gehouden.

Er is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd voor een grote hout gestookte ketel voor de verwarming van het gemeentehuis en het zwembad en eventueel de sporthal. De uiteindelijke doelstelling is om deze business case tot uitvoering te krijgen.

Op het gebied van openbare verlichting wordt gekeken naar besparingsmogelijkheden en voorlichting en interactie met burgers daarover.

In 2013 is huis aan huis een duurzaamheidskrant verspreid met veel informatie en tips over energie besparen en duurzaam opwekken en vooral ook stimulerende verhalen van burgers.

Uitvoeren van de Gemeente- interne Milieuzorg (GIM)

De meterstanden van de gemeentelijke gebouwen worden regelmatig bijgehouden. Op basis hiervan en de nulmeting kan sturing en evaluatie van maatregelen plaatsvinden.

De gemeente koopt haar energie duurzaam in. Er is een Energie Prestatie Advies voor Utiliteitsgebouwen uitgevoerd bij de sporthal en het gemeentehuis. In het gemeentehuis wordt gedeeltelijk gebruik gemaakt van LED verlichting. Er zijn zonnepanelen geplaatst op 22 gemeentelijke gebouwen en de opbrengst hiervan wordt gemonitord. Door de aanschaf van een elektrische auto en fiets is het mogelijk om de dienstreizen CO2 neutraal te maken.

Uitvoeren van energie en milieucommunicatie

De werkzaamheden bestaan voor een groot deel uit het behandelen van vragen vanuit de eigen organisatie, bewoners en ondernemers. Verder worden interessante zaken (bijvoorbeeld nieuwe subsidies en duurzaamheidsleningen) vermeld in het gemeentenieuws en op de websites.

Zo mogelijk wordt informatie doorgestuurd naar de scholen bijvoorbeeld over de Nacht van de Nacht. De Nacht van de Nacht is een jaarlijks evenement dat georganiseerd wordt door de Natuur- en Milieufederaties. Doel van het evenement is aandacht te vragen voor de gevolgen van lichtvervuiling. Samen met het platform “SamenDuurzaam” worden er informatiebijeenkomsten georganiseerd. Op een aantal basisscholen is ook een energieproject uitgevoerd door het Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid (IVN) in aansluiting op de zonnepanelen die op de scholen zijn geplaatst. Ook is er huis aan huis een duurzaamheidskrant verspreid.

Ondersteunen Lokale Agenda 21

Elk jaar krijgt het platform “Lokale Agenda 21” een bedrag van de gemeente waarvoor zij hun activiteiten bekostigen. De gemeente verleent ambtelijke bijstand. Het platform organiseert onder andere bijeenkomsten over energie en duurzame voedsel productie en consumptie op markten en geeft voorlichting op dit gebied bij evenementen, de website en de plaatselijke krant. Het platform werkt samen met het platform van Winsum onder de naam “SamenDuurzaam”. In het platform zitten ook vertegenwoordigers van de duurzaamheidsgroepen van Schouwerzijl en Pieterburen. Ook dit jaar zijn er weer bijeenkomsten ondersteund waar o.a. informatie te verkrijgen was over energie besparen en energie duurzaam opwekken. Op de website van het platform worden de activiteiten vermeld en tevens worden er duurzame tips gegeven. Het platform ondersteunt ook andere activiteiten van de gemeente zoals promotie klimaatstraatfeest, Nacht van de Nacht, nacht van de vleermuis en informatie over duurzame energie zoals zonne-energie.

Doelstelling 4: Een optimaal doelmatige inzameling en verwerking van huisvuil

Activiteiten:

Beheren van het afvalstoffenplan

In 2013 is het Uitvoeringsplan afval door de raad vastgesteld. In dit plan staat aangegeven wat er al gedaan is en welke actiepunten er nog openstaan tot en met 2016.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorende bij controleverklaring
d.d. 08 FEB 2014

In 2013 zijn de volgende actiepunten afgehandeld;

- stopzetten/ wijzigen methode inzameling Klein Gevaarlijk Afval (KGA). In 2013 is voor het laatst maandelijks ingezameld op standplaatsen. Vanaf 2014 wordt het één keer per kwartaal op afroep;
- er is nagegaan of een milieuboer binnen De Marne mogelijk is. Dit is niet het geval omdat de milieuboer draait op subsidies en inkomsten uit afvalstromen. De kosten voor de gemeente zullen stijgen in plaats van afnemen;
- er is meer inzicht verkregen in afvalhoeveelheden en contracten van Afvalbeheer Noord-Groningen BV (ANG).

Inzamelen van huishoudelijk afval

Het afgelopen jaar is er intensief gekeken naar een samenwerking op het gebied van gezamenlijk huisvuil inzamelen met de gemeenten Winsum, Loppersum en Eemsum. De reden hiervoor is de eindafwerking van het vuilverwerkingsbedrijf in Usquert. In 2014 wordt er gestart met de eindafwerking van de stortplaats en wordt Usquert een milieustraat waar geen op- en overslag van huisvuil mag plaatsvinden. In verband met deze ontwikkeling dient de huisvuilinzameling aangepast te worden en moeten de inzamelwagens gaan werken met afzetcontainers. Gezien deze ontwikkelingen is er besloten om te kijken naar een gezamenlijke entiteit voor de huisvuil inzameling in deze gemeenten. Op dit moment wordt gewerkt aan het opstarten van een organisatie (BV) onder de paraplu van NV Fryslan Miljeu.

De afronding van dit proces zal plaatsvinden in 2014 en het doel is om met de nieuwe inzameling te starten op 1 juli 2014.

Deelnemen aan het Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen

De verwerking van de ingezamelde afvalstromen vindt plaats door Afvalbeheer Noord-Groningen BV. In deze BV neemt de gemeente deel vanuit de oorspronkelijke Gemeenschappelijke Regeling (GR) met Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen.

Ook bij het Vuilverwerkingsbedrijf gaan er veranderingen plaatsvinden door de eindafwerking. Naast de verwerking van huishoudelijk afval wordt er grof huishoudelijk afval en grof tuinafval verwerkt. In 2013 is gestart met de bouw van een nieuwe milieustraat in Usquert voor grof huishoudelijk afval. De afvalstromen worden door burgers dan rechtstreeks in containers gedaan en die gaan op transport naar Heerenveen of Twente. De nieuwe milieustraat zal naar verwachting gereed zijn op 1 april 2014.

Voor grof tuinafval is er geen verkleining en compostering meer mogelijk door de eindafwerking. Er komt één stortplaats van waaruit het afval rechtstreeks op transport gaat voor verwerking. Dit heeft als gevolg dat de tarieven voor grof tuin afval in 2014 zullen stijgen.

Over bovenstaande ontwikkelingen is regelmatig overleg gevoerd tussen de vier aangesloten gemeenten om de bedrijfsvoering van de GR en de doelmatigheid van de afvalinzameling en -verwerking.

Inzameling van glas, Klein Gevaarlijk Afval (KGA), oud papier en textiel

De inzameling en verwerking van deze afvalstromen is uitbesteed aan Afvalbeheer Noord-Groningen. Zij verzorgt ook het contractbeheer.

In 2013 is het oud papier overgedragen aan Afvalbeheer Noord-Groningen / Omrin. Zij verzorgen nu de gehele planning, afstemming met de verenigingen/scholen en uitbetaling van de vergoedingen. Hierdoor zijn de werkzaamheden van de gemeente beperkt tot het verstrekken van vergunningen aan de inzamelaars. Deze vergunningen zijn gekoppeld aan de looptijd van het contract dat een looptijd heeft tot 1 januari 2016.

Het KGA werd de laatste jaren ingezameld op standplaatsen in de dorpen. De auto van de chemokar was afgeschreven en aan vervanging toe. In plaats van het huidige contract voort te zetten, is door Afvalbeheer Noord Groningen besloten om een nieuw contract af te sluiten per 1 januari 2014 met daarin opgenomen de afspraak dat er één keer per kwartaal KGA op afroep wordt ingezameld. Dit is een contract waar meerdere gemeenten aan deelnemen en iedere gemeente een bepaald aantal dagen per kwartaal toegewezen krijgt. Onze gemeente heeft twee aaneengesloten dagen per kwartaal.

Inzamelen van afval aan de milieustraat

In 2013 is er een proef gehouden met een zaterdag openstelling voor de milieustraat. De milieustraat was elke eerste zaterdagochtend van de maanden februari tot en met oktober geopend. Het maximale aantal bezoekers wat gehaald is op een zaterdag was negen en over al die maanden in totaal slechts 47. Dit was slechts 4,8% van het totaal aantal bezoekers aan de milieustraat over heel 2013. Uit deze resultaten is de conclusie getrokken dat een zaterdagopenstelling in onze gemeente niet haalbaar is.

Inzamelen van kunststoffen

In 2012 hebben het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, de Vereniging van Nederlandse gemeenten en het Verpakkende bedrijfsleven de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013 – 2022 ondertekend. Daarmee is een hernieuwde basis gelegd voor de wijze waarop de komende tien jaar invulling wordt gegeven aan de producentenverantwoordelijkheid van verpakkingen. De nieuwe Raamovereenkomst handelt grotendeels over kunststof verpakkingsafval.

Voor de nieuwe periode van de Raamovereenkomst is in 2013 een nieuwe overeenkomst gesloten met Nedvang (de uitvoeringsorganisatie van de Raamovereenkomst) voor de vergoedingen en zal er begin 2014 een nieuwe overeenkomst met Omrin worden afgesloten voor de nascheiding van kunststoffen.

Doelstelling 5: De burger heeft de mogelijkheid een begraafplaats dan wel een plek voor urnenbijzetting te kopen binnen de gemeente
Activiteiten

- verkopen van graven, urnengraven en urnenissen;
- verlenen van vergunningen voor het aanbrengen van gedenktekens en grafkelders;
- actualiseren ruimte om te begraven op bestaande begraafplaatsen;
- voorstellen doen op welke manier begraven in de gemeente meer kostendekkend kan worden gemaakt;

Verkopen van graven, urnengraven en urnen nissen

Er zijn dertien begraafplaatsen in de gemeente. Er wordt leges geheven voor aankoop graven, het begraven zelf en vergunning verlening voor monumenten. Tevens is er de mogelijkheid om urnen te plaatsen. In het jaar 2013 waren de totale inkomsten uit leges k€ 176.

De belangrijkste activiteiten waren:

Aankoop graven	51
Begraven zonder kelder	42
Begraven met kelder	6
Vergunning grafmonumenten	26

Actualiseren ruimte om te begraven op bestaande begraafplaatsen;

In 2014 wordt een nieuw software pakket aangeschaft om de handmatig bijgehouden administratie te automatiseren en daarmee mogelijke vergissingen in de toekomst te voorkomen.

Voorstellen doen op welke manier begraven in de gemeente meer kostendekkend kan worden gemaakt;

In 2012 is er een onderzoek uitgevoerd door Deloitte naar de kostendekkendheid van begraafplaatsen. Er is in dit onderzoek gekeken naar welke deelkosten wettelijk kunnen worden toegerekend. Tevens is onderzoek gedaan naar tariefdifferentiatie.

In 2014 wordt gekeken of verder wordt gegaan met tariefdifferentiatie en wat dit betekent voor de kostendekkendheid van begraafplaatsen. Daarnaast kan ook worden gedacht aan het verhogen van leges en/of het loslaten van het systeem van eeuwigdurende grafrust.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

 Voor identificatiedoeleinden.
 Behorend bij controleverklaring

d.d. 23 MEI 2014

Meting

Prestatie-indicatoren	resultaat 2012	streefwaarde 2013	resultaat 2013
Inzamelingshoeveelheden afval (per ton)	6.000	5.650	5.445.
Scheidingspercentage afval	65%	72%	60%.
Aantal inrichtingen Wet milieubeheer waarvan vergunningplichtig	652 33	652 33	652 28
GRP			
Vrijvervalstelsel mechanische riolering			
- (verbeterd) gemengde riolering	65,9 km	62 km	65,9 km
- gescheiden riolering (dwa)	10,6 km	11,8 km	10,8 km
- gescheiden riolering (rwa)	16,6 km	14,4 km	16,6 km.
- drukleiding	16,9 km	21 km	16,9 km.
- vrij vervalleiding	- km	6,6 km	3,0 km.
- persleiding	13,4 km	13,4 km	13,4 km.
Individuele Behandelingsinstallaties (IBA systemen): IBA klasse II	67 st.	67 st.	67 st.
Overstorten	36 st.	47 st.	47 st.
Bergbezinkvoorzieningen	3 st.	3 st.	3 st.
Rioolgemalen	19 st.	19 st.	19 st.
Pomp-units RP	110 st.	110 st	110 st.

Wat heeft het gekost?

Programma 9 Milieu

Product (x € 1000)	Rekening 2012			Primitieve begroting 2013			Actuele begroting 2013			Rekening 2013			afwijking begroting - rekening
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Begraven	339	157	-182	346	140	-206	346	140	-206	376	176	-200	V7
Milieu	27	0	-27	66	0	-66	71	0	-71	91	20	-71	N0
Vuilverwerking	1.160	1.388	228	1.130	1.407	277	1.130	1.407	277	1.134	1.467	333	V56
Riolering	1.936	1.663	-273	1.890	1.767	-124	1.890	1.767	-124	1.861	1.790	-71	V52
Saldo baten en lasten	3.463	3.208	-255	3.433	3.314	-119	3.438	3.314	-124	3.462	3.452	-10	V114
Toevoeging reserves	15		-15	0		0	65		-65	65		-65	
Onttrekking reserves		550	550		131	131		201	201		201	201	
Resultaat	3.478	3.758	280	3.433	3.445	12	3.503	3.515	12	3.527	3.653	126	

Verklaring van verschillen

Begraven

Geen bijzonderheden.

Milieu

Geen bijzonderheden.

Vuilverwerking

Bij de inzameling huisvuil is sprake van een onderuitputting doordat een afrekening van Nedvang is opgenomen voor de inzameling van kunststof, glas en oud papier van het jaar 2012. Dit betreft een bedrag van € 84. Voor het jaar 2013 wordt ook een bijdrage verwacht van geschat € 50. Hierover komt in de loop van 2014 meer duidelijkheid.

Het positieve resultaat komt ten gunste van het reserve afvaltarieven

Het resultaat bij afvalstoffenheffing wordt toegelicht in de paragraaf Lokale heffingen.

Riolering

Een uitgebreide toelichting wordt gegeven in de paragraaf Lokale heffingen.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 20 MEI 2014

4.10 Leefomgeving

Inhoud van het programma

De gemeentelijke overheid levert een belangrijke bijdrage aan de inrichting van de leefomgeving. Het programma Leefomgeving beschrijft wat de gemeente wil met de leefomgeving en wat zij concreet doet om die doelstelling te halen.

Welke successen kunnen we melden?

- het traject voor het opstellen van de structuurvisie is in 2013 afgerond;
- met het binnenhalen van € 5,0 mln extra subsidie in het kader van het provinciaal actieprogramma Wonen, Leefbaarheid en Energie worden nu concrete projecten voorbereid en uitgevoerd in Ulrum en Lauwersoog;
- subsidies voor de uitvoering van een groot deel van het Programma Krimp en Leefbaarheid zijn definitief beschikt. Op basis hiervan is een start gemaakt met de uitvoering van het programma;
- de Omgevingsdienst Groningen is in november 2013 officieel van start gegaan.

Wat wilden we bereiken?

Een levendige gemeente met dorpen die hun authenticiteit uitstralen, waarbij de bestaande dorpsstructuur uitgangspunt vormt voor ontwikkeling, een buitengebied waar rust en ruimte de boventoon voert en de landschappelijke waarde uitgangspunt vormt voor het ontwikkelen van ruimtelijk beleid.

De volgende doelstellingen hadden we geformuleerd:

1. de bestaande landschappelijke waarden en dorpsstructuren, oftewel de authentieke kenmerken van onze gemeente van rust en ruimte genieten bescherming;
2. burgers kunnen bij hun initiatieven met ruimtelijke consequenties rekenen op adequate vergunningverlening, waarbij waarden als snelheid, duidelijkheid en rechtsgelijkheid leidend zijn;
3. onze gemeente beschikt over een passend woningaanbod voor alle soorten doelgroepen;
4. gebiedsgerichte ruimtelijke ontwikkeling.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstelling 1: De bestaande landschappelijke waarden en dorpsstructuren, oftewel de authentieke kenmerken van De Marne van rust en ruimte, genieten bescherming

Activiteiten:

Structuurvisie

De Wet ruimtelijke ordening schrijft voor dat een gemeente beschikt over een structuurvisie. De huidige structuurvisie heeft een looptijd van 2000 tot 2010. Naast de wettelijke verplichting is er ook inhoudelijk veel te zeggen voor een nieuwe structuurvisie omdat de huidige structuurvisie geen rekening houdt met krimp.

Op 28 januari 2014 heeft de gemeenteraad de nieuwe Structuurvisie vastgesteld. Deze treedt in werking na publicatie in februari of maart 2014.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 2014

Actualisering bestemmingsplannen

We hebben de wettelijke plicht te beschikken over actuele bestemmingsplannen. Dat betekent dat een bestemmingsplan niet ouder mag zijn dan tien jaar.

Nieuwe plannen hebben vrijwel alle verouderde bestemmingsplannen vervangen. Het plan voor de bebouwde gebieden in het Lauwersmeergebied (haven, dorp, Robbenoort en Suyderoogh) is inmiddels in werking getreden. De beheersverordening voor de natuurgebieden (Lauwersmeergebied en Waddenzee) staat op het punt gepubliceerd te worden.

In 2014 gaat de actualisering door met:

- de aanpassing van het bestemmingsplan Buitengebied aan de Provinciale Omgevingsverordening en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening;
- de opstelling van een beheersverordening voor de kleinen kernen;
- het weg bestemmen van onbenutte woningbouw mogelijkheden;
- de voorbereiding van een nieuw integraal bestemmingsplan voor alle dorpen.

Postzegelplannen

Voortdurend zijn voor concrete ontwikkelingen kleine bestemmingsplannen (zogenoeten postzegelplannen) in procedure. Deze postzegelplannen maken initiatieven mogelijk die weliswaar in strijd zijn met de geldende bestemming maar waaraan het college wenst mee te werken. Op deze manier voorzien we in actuele ruimtelijke behoeften en ontwikkelingen.

Doelstelling 2: Burgers kunnen bij hun initiatieven met ruimtelijke consequenties rekenen op adequate vergunningverlening, waarbij waarden als snelheid, duidelijkheid en rechtsgelijkheid leidend zijn

Activiteiten:

RUD = Omgevingsdienst Groningen

De vorming van de Regionale Uitvoerings Dienst heeft plaatsgevonden. De naam voor de RUD is Omgevingsdienst Groningen (ODG) geworden. De gemeente heeft al haar vergunning- en handhavingstaken op het gebied van de WABO, APV en bijzondere wetten onder gebracht bij de ODG. De ODG is van start gegaan op 1 november 2013 en niet zoals gepland op 1 april 2013. De voorbereiding heeft meer tijd gekost dan aanvankelijk was aangenomen. In het totaal zijn er zeven medewerkers overgegaan naar de ODG. De frontofficetaken zijn achtergebleven bij de gemeente en tevens is er een uitvoeringsregisseur aangesteld als schakel tussen de ODG en de gemeente.

Vergunningverlening

Ook dit jaar is het aantal aanvragen om een omgevingsvergunning gedaald. Dit is een landelijke trend. De economische crisis laat ook hier zijn sporen na. Daarnaast heeft veranderende wetgeving gezorgd voor minder aanvragen om een omgevingsvergunning. Op 1 januari 2013 heeft de derde tranche van het activiteitenbesluit plaatsgevonden. In deze derde tranche zijn nog meer vergunningplichtige activiteiten onder de werking van het Activiteitenbesluit gekomen.

Toezicht en handhaving

Naast de reguliere bouwcontroles zijn dit jaar ook alle inrichtingen bezocht die een drank en horeca vergunning hebben. Doel hiervan was om de ondernemers te informeren omtrent veranderingen in de Drank en Horecawet. De kwaliteit en de kwantiteit van de handhavings-uitvoeringstaken worden jaarlijks geëvalueerd. Ook in 2014 zal dit evaluatieverslag ter kennisname worden aangeboden aan de raad.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 28 MEI 2014

Afhandelen van klachten

Alle klachten zijn in 2013 geregistreerd. Er is hoge prioriteit aan de afhandeling van de klachten gegeven. Conform ons beleid is er extra aandacht geweest voor hinder en klachten met betrekking tot de fysieke veiligheid, volksgezondheid en hinder en leefbaarheid.

Doelstelling 3: De gemeente beschikt over een passend woningaanbod voor alle soorten doelgroepen

Activiteiten:

Krimpbeleid uitvoeren en bewaken

Voor de verslaglegging van het Krimpbeleid verwijzen wij naar paragraaf 8: Krimp.

Herstructurering

In 2013 zijn de plannen en afspraken voortkomende uit het Woon- en leefbaarheidsplan en Strategisch Voorraadbeheer, samen met de woningbouwcorporatie, getracht te concretiseren op uitvoeringsniveau. Helaas is in het laatste kwartaal van 2013 gebleken dat het nog niet mogelijk was om voor meer plannen, dan die al reeds bekend waren, te concretiseren. Dit was voor een deel te wijten aan onvoldoende capaciteit bij zowel de gemeente als de woningbouwcorporatie.

Met de regio's Eemsdelta en Oost-Groningen is een samenwerking opgezet met betrekking tot de Particuliere sector. Hieruit zal zowel fondsvorming tot particuliere woningverbetering als uitwisseling van kennis en expertise op dat vlak voortkomen.

Doelstelling 4: Gebiedsgerichte ruimtelijke ontwikkeling

Activiteiten:

Plattelandsontwikkeling/ gebiedsontwikkeling/ Leader

De Marne is een gemeente waar sprake is van veel lokale initiatieven op dorps- en gebiedsniveau. Hiermee onderscheidt onze gemeente zich van andere gebieden in de provincie en Nederland. De gemeente heeft als taak om deze voor de leefbaarheid zo essentiële initiatieven te faciliteren om zo blijvend het verschil voor de leefbaarheid te kunnen maken.

Met regionale samenwerking op het gebied van Plattelandsontwikkeling/ gebiedsontwikkeling zijn veel kansen te bereiken. De gemeente neemt daarom deel aan regionale samenwerkingsverbanden op het gebied van plattelandsontwikkeling/ gebiedsontwikkeling zoals Leader Hoogeland en het Loket levende Dorpen.

In 2013 heeft de gemeente:

- de reeds in eerdere jaren ingezette faciliterende en registerende rol op het vlak van lokale initiatieven verder gestalte gegeven. Dit heeft de gemeente gedaan door initiatieven te stimuleren, coachen en aan elkaar en anderen te verbinden.
- in bestaande regionale verbanden, zoals Regioteam Hoogeland en Leader Actiegroep Hoogeland voorgesorteerd op de periode na 2013 en geïnvesteerd in de nationale en Europese lobby. Aandachtspunt hierbij was om ook voor de periode na 2013 Europese middelen beschikbaar te houden. Deze lobby heeft nog geen resultaat opgeleverd voor wat betreft het beschikbaar stellen van middelen.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 20 MEI 2014

Meting

Prestatie-indicatoren	realisatie 2012	streefwaarde 2013	realisatie 2013
aantal omgevingsvergunningen	182	250	134
<i>waarvan bouw</i>	71	70	61
aantal vergunningen APV en bijzondere wetten	150	150	150
aantal bestemmingsplanprocedures	31	15	20
aantal controles	600	500	506
<i>waarvan bouwcontroles</i>	-	-	379
verkoop bouwrijpe grond tbv woningbouw in m2	0	4.750	693
verkoop bouwrijpe grond tbv bedrijf in m2 (incl.winkelcentr.)	1.070	22.342	1061
Kengetallen	resultaat 2012	prognose 2013	resultaat 2013
Rijksmonumenten	138	138	138
Archeologische vindplaatsen	149	149	149

Wat heeft het gekost?

Programma 10 Leefomgeving

Product (x € 1000)	Rekening 2012			Primitieve begroting 2013			Actuele begroting 2013			Rekening 2013			afwijking begroting - rekening
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Omgevingsvergunning	861	345	-516	876	318	-558	881	318	-563	943	315	-627	N -64
Handhaving	17	1	-17	23	0	-23	23	0	-23	28	0	-29	N -6
Omgevingsbeleid	343	27	-315	453	0	-453	518	0	-518	513	44	-469	V 49
Woonomgeving	1.272	489	-783	865	166	-698	1.546	182	-1.364	962	389	-573	V 791
Grondexploitatie	915	745	-169	410	279	-131	745	613	-133	977	741	-235	N -103
Saldo baten en lasten	3.408	1.607	-1.801	2.627	763	-1.864	3.713	1.112	-2.601	3.422	1.489	-1.933	V 668
Toevoeging reserves	280		-280	505		-505	699		-699	699		-699	
Onttrekking reserves		482	482		656	656		1.638	1.638		1.638	1.638	
Resultaat	3.688	2.089	-1.599	3.132	1.419	-1.713	4.412	2.750	-1.662	4.121	3.127	-994	

Verklaring van verschillen

Omgevingsvergunning

Het nadeel wordt veroorzaakt door lagere opbrengst bouwleges dan begroot.

Handhaving

Geen bijzonderheden.

Omgevingsbeleid

Het positieve saldo wordt veroorzaakt door achterstand in de actualisatie van bestemmingsplannen en door naloop van verplichtingen in verband met co-financiering van projecten. Voor deze laatste is een overhevelingsverzoek ingediend.

Woonomgeving

Het voordelige resultaat wordt verklaard door dat de onderhoudskosten van gemeentelijk panden/woningen lager zijn dan begroot. Hiervoor is een budgetoverheveling gevraagd.

Daarnaast is de gemeentelijke eigen bijdrage aan twee grote programma's hier begroot (PROloog en Krimp & Leefbaarheid). Middels een voorstel tot bestemming van het resultaat wordt het niet verbruikte deel opgenomen in een aantal bestemde reserves.

Deze grote projecten worden hieronder verder toegelicht.

Specifieke projecten (ondergebracht in "investerings in openbare ruimte")	Boekwaarde per 1-1-2013	Investerings 2013	Subsidies derden	Boekwaarde per 31-12-2013
Nord Sea Fish	0	196	196	0
Proloog Recr. Poort	0	925	593	332
Proloog	0	326	155	171
Inrichtingsplan Haven Lauwersoog	0	56	0	56
Ontw. meerzijde Lauwersoog	0	45	0	45
Ontw. Nordshrimplocatie	0	29	0	29
Totaal van de specifieke projecten				633

In de kolom investeringen wordt het bedrag vermeld dat is geïnvesteerd in 2013, in de kolom subsidies derden wordt weergegeven de omvang van de reeds ontvangen subsidies.

Grondexploitatie

Aan en verkoop gemeentelijke grond:

De ontvangsten zijn hoger dan begroot door extra inkomsten uit de verkoop van zogenaamde 'overhoekjes'. Daarnaast zijn er incidentele inkomsten gerealiseerd uit de verkoop van het voormalige bibliotheekpand in Zoutkamp. Voor de aanpassing van de openbare ruimte rond de voormalige bibliotheekpanden in Zoutkamp en Leens is overheveling aangevraagd.

Afrekening grondbedrijf:

Het negatieve saldo ontstaat door de combinatie van een winstneming op de exploitatieopzet Doornbos (Zoutkamp) ter grootte van k€ 52 en het treffen van een extra verliesvoorziening op het winkelcentrum Leens (WCL) ter grootte van k€ 177. Dit wordt veroorzaakt doordat grond tegen een lagere marktwaarde is verkocht.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorende bij controleverklaring
d.d. 08 MEI 2014 67

4.10a PROloog

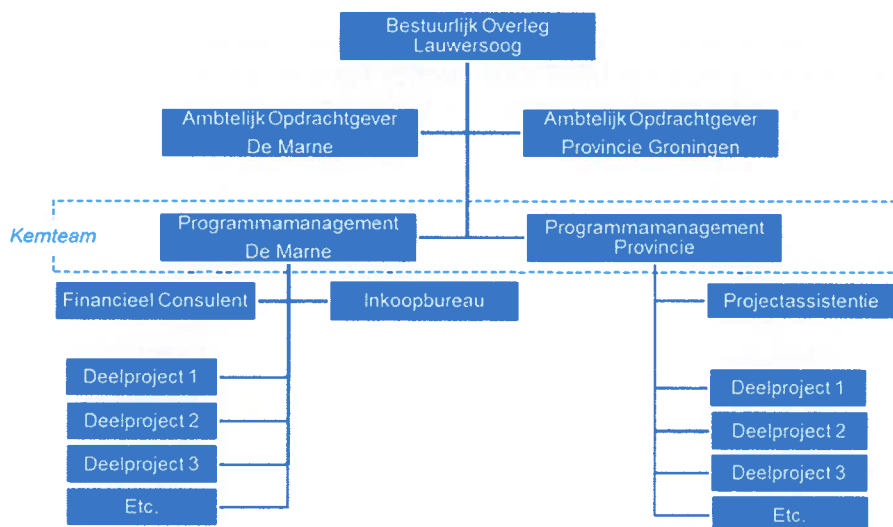
1. Inleiding

De gemeente De Marne heeft op 28 juni 2011 besloten om het project Plan voor Regie en Ruimtelijke Ontwikkeling Lauwersoog (hierna: PROloog) uit te voeren. Het project PROloog biedt handvatten om maximale ruimte en kansen te bieden aan actuele en toekomstige initiatieven en projecten. Het project laat zien hoe ze elkaar kunnen versterken en aanvullen om zo een positieve bijdrage te leveren aan het behoud en de versterking van de bijzondere identiteit van Lauwersoog. De gemeente werkt hierin samen met de Provincie Groningen en proberen hiermee het gebied Lauwersoog te transformeren tot een duurzame en toekomstgericht (visserij)haven én een aantrekkelijk verblijfsgebied. Samen is op deze manier een visie ontwikkeld, een kader stellend beleid waarbinnen met initiatiefnemers projecten worden opgestart.

Sindsdien wordt er samen met de provincie Groningen gewerkt aan de uitvoering hiervan. De provincie heeft hiervoor een bedrag van € 18,5 miljoen gereserveerd om als (co-)financiering beschikbaar te stellen.

2. Organisatie

Onze gemeente en de Provincie Groningen hebben samen een projectorganisatie ingericht om uitvoering te geven aan PROloog. Deze organisatie ziet er als volgt uit:

In de organisatiestructuur komen de volgende rollen voor: ambtelijk opdrachtgever, programmamanagement, projectondersteuning, projectleiders, financieel consultant, bureau inkoop. Elke rol heeft een eigen set aan taken en verantwoordelijkheden.

3. Stand van zaken uitvoering PROloog 2013

Voorbereiden nieuwe projecten

In het Kernteam Lauwersoog wordt de programmalijn van PROloog bewaakt. Nieuwe projecten als: Experience Center Waddenzee, museum Eb en Vloed, pilot Deltaprogramma Ontwikkeling locatie veerhaven / Wagenborgen, etc. worden van hieruit voorbereid en begeleid.

North Sea Fish(NSF)

Eind 2012 is het Interregproject “North Sea Fish” in uitvoering gegaan. In dit project wordt samengewerkt met de Nederlandse havens in Harlingen, Breskens en havens in Engeland, België en Denemarken. Onze gemeente treedt hierbij op als Leadpartner en is daarmee eindverantwoordelijk voor de onderlinge samenwerking en de gezamenlijke financiële verantwoording.

Voor de haven van Lauwersoog wordt in het kader van dit project gewerkt aan het opstellen van een inrichtingsplan van de vissershaven, innovatie en verduurzaming van de visserijsector en het verstevigen van de relatie visserij & toerisme. Hiervoor is in januari 2013 een aanjager visserij aangesteld, die sindsdien de verbinding tussen de gemeente, provincie en de vissers verzorgd. Op 18 april 2013 heeft de startconferentie van North Sea Fish op Lauwersoog plaatsgevonden en in september 2013 is de Ontwikkelingsvisie Haven Lauwersoog 2020 door de Exploitatiemaatschappij Haven Lauwersoog (EHL) opgeleverd. Op 7 oktober is dit aan de raad gepresenteerd.

Recreatieve Poort Lauwersoog

In hoofdzaak draait dit project om het uitvoeren van een aantal werkzaamheden die als “laaghangend fruit” snel realiseerbaar zijn. Het gaat hierbij om de aanleg van een wandelverbinding tussen Het Boze Wijn en Nordshrimp, sloop van het Nordshrimpgebouw, de realisatie van een verplaatsbaar Haven Informatie Paviljoen (HIP) en diverse kleine maatregelen in de haven van Lauwersoog.

In 2013 is de subsidiebeschikking afgegeven, vooruitlopend hierop is het HIP gerealiseerd en op 18 april 2013 feestelijk geopend. Vervolgens is het plan voor de verdere invulling van het HIP in samenwerking met JBF Multimedia nader uitgewerkt en op 11 februari 2014 gepresenteerd aan de vrijwilligers. Ook de voorbereidende (ontwerp) werkzaamheden voor de aanleg van het pad zijn opgestart.

Nordshrimpllocatie

Daarnaast wordt in gezamenlijkheid met initiatiefnemers gewerkt aan de ontwikkeling van de Nordshrimpllocatie. In afwachting van een definitieve invulling wordt hierbij eerst ingestoken op een semipermanente invulling. Hierbij worden ondernemers gefaciliteerd die een nieuwe functie willen realiseren in het plangebied in een semipermanent gebouw. Denk daarbij aan: horeca, ticketverkoop, educatie, havenhotel en een visserijloods. Inmiddels worden er met drie verschillende partijen plannen uitgewerkt die naar verwachting in het voorjaar van 2014 gerealiseerd gaan worden.

Meerzijde

Aan de meerzijde is in samenspraak met de aanliggende toeristische ondernemers gewerkt aan een Masterplan wat voorziet in een private investering van ca. € 10 miljoen in o.a. recreatiewoningen, appartementen, camperstandplaatsen etc. De overheid zal hierbij de openbare ruimte zodanig herinrichten dat de omgeving wordt opgewaardeerd tot een waardevol toeristisch verblijfsgebied. In 2013 is hiervoor een globaal programma van eisen getekend en de financiële haalbaarheid verkend.

Kadeverlenging

In 2013 is ten behoeve van de visserij gewerkt aan de totstandkoming van de kadeverlenging. In afwachting van de bijdrage vanuit de EHL heeft de provincie haar bijdrage inmiddels beschikbaar gesteld. De planvoorbereiding voor kadeverlenging is nu zover gereed dat de aanbesteding kan worden opgestart zodra de private financiering vanuit de EHL beschikbaar is.

Vaarcircuit om de Noord

Samen met het waterschap Noorderzijlvest en de provincie Groningen wordt gewerkt aan een projectplan die voorziet in het beter bevaarbaar maken van het Hunsingokanaal. Hiervoor moeten bruggen, beschoeiing en het HD Louwesgemaal worden aangepast. Daarnaast wordt er aanvullend geïnvesteerd in zogenaamde koppelkansen op de wal. Denk hierbij aan recreatieve knooppunten en natuurontwikkeling (natuurvriendelijke oevers en vispassages). De totale investering wordt vooralsnog geraamd op ruim € 10 miljoen. In 2013 zijn alle projectonderdelen nader geïnventariseerd en op kosten gezet. Op dit moment worden de dekkingsmogelijkheden hiervan nader onderzocht.

Deloitte
Deloitte Accountants B.V.

Ontwikkeling Garnalencentrum Lauwersoog

Telson BV heeft een techniek ontwikkeld waarmee Noordzeegarnalen machinaal kunnen worden gepeld. Het bedrijf is nu gevestigd in een bedrijfshal in Leens.

Vanwege de toegenomen vraag naar hun product wil het bedrijf uitbreiden. De directie wil zich vestigen in de haven van Lauwersoog. Het garnalencentrum van Telson brengt op meerdere fronten innovaties aan in het productieproces van garnalen. In de eerste plaats is de techniek die de firma heeft ontwikkeld om garnalen machinaal te kunnen pellen innovatief. Het machinaal pellen levert een belangrijke innovatie in de productieketen van garnalen. De keten wordt aanzienlijk verkort, omdat het transport naar en van Marokko niet langer nodig is. Dat levert niet alleen milieuwinst op, maar ook een kwaliteitsverbetering van het product. Omdat de tijdrovende reis naar en van Marokko niet langer nodig is, hoeven er minder conserveringsmiddelen aan het product toegevoegd te worden. Hierdoor is het mogelijk om ook een dagvers product aan te bieden.

De gemeente treedt hierbij enkel op als aanjager en regisseur van dit proces. Besluitvorming over de inhoud van het project, de locatiekeus en de financiering zijn nagenoeg afgerond. Naar verwachting kan de bouw in de zomer van 2014 starten.

4. Risico's en projectbeheersing

PROloog is voor onze gemeente een project van grote omvang en staat zowel bestuurlijk als ambtelijk hoog op de agenda. In de afgelopen periode is er veel aandacht besteed aan het inrichten van het project door o.a. het opzetten van een projectorganisatie, uitwerken van projectinitiatieven en opstarten van deelprojecten. Een aantal projecten zijn inmiddels concreet in uitvoering. De verwachting is dat het aantal deelprojecten de komende periode verder zal uitbreiden en het project PROloog zal groeien. Een groei van het project betekent echter ook een groei van de werkzaamheden en vraagt wellicht om een andere wijze van projectbeheersing. Aan Deloitte is daarom advies gevraagd over het inrichten van de projectorganisatie en de beheersing van projectrisico's.

Samenvattend heeft Deloitte geconcludeerd dat de huidige projectorganisatie en projectbeheersing bij PROloog aansluit bij de omvang van het project op dit moment. De huidige werkwijze past binnen de cultuur en organisatie van onze gemeente en heeft het project tot nu toe in goede banen geleid. Er is een heldere programma- en projectstructuur en er is een logische overlegstructuur binnen het programmamanagement. Echter, vanwege het feit dat het gehele programma zich nog in de opstartfase bevindt, worden een aantal rollen binnen het project nog gecombineerd. Om voorbereid te zijn op een programma met een investeringsomvang van meer dan € 20 miljoen met een reeks van projecten in uitvoering, welke zich allemaal in verschillende stadia van ontwikkeling en uitvoering bevinden, is het zaak dat de organisatie tijdig meegroeit met deze ontwikkeling. Daarnaast heeft Deloitte een aantal concrete aanbevelingen gedaan op gebied van het inrichten van de projectadministratie, het instellen van een projectcontroller en het professionaliseren van de verplichtingenadministratie. Het college heeft deze aanbevelingen overgenomen.

4.11 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel die de gemeente vrij kan besteden. Het gaat behalve om de uitkering uit het gemeentefonds, om gemeentebelastingen, deelnemingen/dividend, erfpacht, rente en de verzamelpost overige dekkingsmiddelen. Ze zijn bedoeld voor de uitvoering van de programma's waarin het beleid tot uitvoering wordt gebracht dat de gemeenteraad heeft vastgesteld.

De niet vrij aanwendbare heffingen, zoals het rioolrecht en afvalstoffenheffing, en de ontvangsten van specifieke uitkeringen zijn als baten opgenomen in de betreffende programma's.

In de onderstaande tabel worden de Algemene dekkingsmiddelen voor het jaar 2013 weergegeven.

Programma Algemene dekkingsmiddelen

Product (x € 1000)	Rekening 2012			Primitieve begroting 2013			Actuele begroting 2013			Rekening 2013			afwijking begroting - rekening
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Algemene uitkering	11	13.252	13.241	0	12.715	12.715	0	12.627	12.627	0	12.854	12.854	V 227
Onroerende zaak belastingen	34	1.814	1.780	0	2.017	2.017	0	2.017	2.017	0	2.047	2.047	V 30
Toeristenbelasting	34	261	226	0	341	341	0	341	341	0	294	294	N -48
Forensenbelasting	4	143	139	0	174	174	0	174	174	0	162	160	N -14
Dividenduitkering	98	196	98	104	139	35	104	139	35	93	247	154	V 118
Saldo financieringsfunctie	0	664	664	11	489	478	11	489	478	11	462	452	N -26
Onvoorzien	0	0	0	25	0	-25	25	0	-25	0	0	0	V 25
Lasten ivm alg. dekkingsmiddelen	132	40	-91	259	0	-259	534	-8	-542	323	84	-238	V 304
Saldo baten en lasten	312	16.369	16.057	399	15.876	15.477	674	15.779	15.106	429	16.151	15.722	V 616
Toevoeging reserves	1.009		-1.009	1.181		-1.181	2.148		-2.148	2.148		-2.148	
Onttrekking reserves		1.169	1.169		1.807	1.807		3.424	3.424		3.424	3.424	
Resultaat	1.321	17.538	16.217	1.580	17.683	16.103	2.822	19.203	16.382	2.577	19.575	16.998	

Algemene uitkering

Gemeenten krijgen hun geld voor een belangrijk deel van de rijksoverheid. Een groot deel van de inkomsten komt uit het gemeentefonds.

Het voordeel van k€ 227 is ontstaan doordat er in het najaar nog een aantal afrekeningen over voorgaande jaren zijn uitgekeerd.

Belastingen

Gemeenten hebben ook eigen inkomsten onder meer uit belastingheffing. De voornaamste belastingopbrengsten komen uit de onroerendezaakbelasting, toeristenbelasting en forensenbelasting. De geplande tariefsverhoging bij de toeristenbelasting heeft wel geleid tot een verhoogde opbrengst maar minder dan was verwacht.

Diverse uitkeringen

Verbonden partijen zijn organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft en daaronder vallen ook deelnemingen. Deelnemingen zijn die verbonden partijen, waarbij de gemeente kapitaal heeft verstrekt (meestal via de storting op aandelen) aan een NV of in een BV.

De deelnemingen leverden k€ 247 dividend op. De kosten bestaan uit doorberekende rentelasten aan de investering.

In verband met de vervroegde aflossing van een lening aan Enexis is een boeterente (disagio voor Enexis) ontvangen (agio voor onze gemeente).

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 20 mei 2014

Saldo financieringsfunctie

De gemeente trekt externe financiering aan om gemeentelijke taken te kunnen uitvoeren. De externe financiering bestaat uit het aantrekken van kortlopende (bv rekening-courant krediet) en langlopende leningen.

Onvoorzien

Betreft een buffer voor onvoorziene zaken welke niet is aangewend in het verslagjaar.

Overige Algemene Dekkingsmiddelen

Het onderdeel overige algemene dekkingsmiddelen is een verzameling van diverse posten. Het betreft voornamelijk kosten met betrekking tot de invordering, denk hierbij aan kosten personeel en kosten van deurwaarders en taxatiekosten.

Tevens wordt hier ook het niet toegerekende saldo overheadkosten aan de beleidsprogramma's verantwoord. En omdat de overheadkosten lager zijn dan begroot, heeft dat een positief effect op de 'Overige algemene dekkingsmiddelen'.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring

d.d. 28 MEI 2014 72

5 Verantwoording van de paragrafen

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 22 MEI 2014

5.1 Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

De eigen inkomsten worden onderscheiden in een publiekrechtelijk en privaatrechtelijk deel.

Het publiekrechtelijk deel bestaat uit:

belastingen: hieronder vallen de onroerende zaakbelasting, toeristenbelasting en forensenbelasting.

Deze opbrengsten zijn vrij besteedbaar en er geldt geen kostendekkendheid-criterium;

rechten en heffingen: hieronder vallen de afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, bouwleges en leges burgerzaken. De opbrengsten zijn niet vrij besteedbaar en er geldt een wettelijke norm van maximaal 100% kostendekkendheid.

Het privaatrechtelijk deel bestaat uit:

- heffingen die niet zijn vastgelegd in een leges- of belastingverordening.

Binnen de gemeente De Marne bestaan de volgende lokale heffingen:

- Onroerendezaakbelasting;
- Forensenbelasting;
- Toeristenbelasting;
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht;
- Rioolheffing;
- Lijkbezorgingsrechten;
- Bouwleges;
- Secretarieleges (o.a. rijbewijzen, reisdocumenten);
- Marktgeldden

Er wordt geen roerende-zaakbelasting, hondenbelasting en precariorechten geheven.

Onroerendezaakbelasting (OZB)

De inkomsten uit de OZB zijn niet specifiek gekoppeld aan bepaalde tegenprestaties en mogen dus algemeen worden ingezet. De gemeenteraad heeft de bevoegdheid om de OZB-percentages vast te stellen en daarmee meer of minder OZB-inkomsten te genereren. De hoogte van de belasting voor de burgers is afhankelijk van de WOZ-waarde en de door de raad vastgestelde tarieven. OZB wordt opgelegd aan eigenaren van woningen en niet-woningen, alsmede aan gebruikers van niet-woningen. De totale opbrengsten van de ozb zijn in 2013 uitgekomen op € 2.047 miljoen.

Forensenbelasting en Toeristenbelasting

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen die gedurende een belastingjaar meer dan negentig dagen voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden zonder dat zij in onze gemeente het hoofdverblijf hebben. De gemeente ontvangt voor deze personen geen bijdrage uit het gemeentefonds, maar deze personen maken wel gebruik van gemeentelijke voorzieningen. Het tarief voor 2013 is bepaald op € 851 per (recreatie)woning. De opbrengsten (k€ 162) zijn iets achter de ramingen gebleven.

Toeristenbelasting

Op basis van de notitie "Balans in de toeristische sector" blijkt dat de volledige taakstelling op de toeristenbelasting niet haalbaar was. We hebben daarom een deel van de taakstelling geschrapt. De resterende taakstelling handhaven wij structureel op k€ 100. Om deze taakstelling te halen zijn sinds 2013 gedifferentieerde tarieven ingevoerd. Voor hotels, huisjes/chalets en B&B 's is het tarief € 1,50. Voor de overige accommodaties geldt het huidige tarief van € 1,15. De tarieven gelden voor zowel 2013 als 2014. De doorgevoerde tariefsverhoging heeft niet geleid tot geraamde opbrengsten; de realisatie blijft zo'n k€ 50 achter bij de ramingen.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring

d.d. 21 mei 2014 74

Tabel opbrengsten ozb, forensen- en toeristenbelasting

Tabel: Opbrengsten rekening 2012- begroting 2013 – rekening 2013(ozb, forensen- en toeristenbelasting)

Product/soort belasting (bedragen x € 1.000)	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
1206 Onroerende zaak belastingen	1.814	2.017	2.047
1207 Forensenbelasting	143	174	162
1208 Toeristenbelasting	261	341	294

Rioolheffing

De rioolheffing is een heffing waarmee de gemeente de kosten dekt die zij maakt voor de inzameling, afvoer en zuivering van het huishoudelijk afvalwater en het bedrijfsafvalwater en de kosten voor de inzameling en de afvoer van het hemelwater.

De rioolheffing wordt geheven van de eigenaar of zakelijk gerechtigde van een object dat direct of indirect is aangesloten op het gemeentelijke rioleringsstelsel. Er wordt een vast bedrag aan rioolheffing in rekening gebracht, onafhankelijk van de hoeveelheid geloosd afvalwater. De opbrengst van de rioolheffing mag alleen worden benut voor het aanleggen en onderhouden van het gemeentelijke rioleringsstelsel. Uitgangspunt is dat de tarieven (meerjarig) kostendekkend moeten zijn.

Op 27 oktober 2009 heeft de raad het Gemeentelijk Rioleringsplan 2009 - 2013 (GRP III) vastgesteld. In de raadsvergadering van 14 december 2010 zijn de tarieven van de GRP III voor de jaren 2011 tot en met 2017 vastgesteld. Ook heeft de raad aangegeven de rioolheffing niet verder te willen verhogen, behoudens de reguliere inflatie-index. Gevolg daarvan is dat de meerjarige dekking van het GRP wegvalt, tenzij de investeringen worden geschrapt of vertraagd worden uitgevoerd.

Het GRP III is een plan dat zich uitstrekt over een periode van 5 jaren. Elk jaar wordt het plan op onderdelen qua uitvoering en financiën bijgesteld door middel van een vaststelling van een operationeel plan. Het jaar 2013 was het laatste jaar van GRP III. De benodigde kredieten zijn zo nodig bijgesteld. In de tabel wordt aangegeven welke objecten binnen het GRP III over de periode 2008/2009-2013 zijn uitgevoerd.

Tabel: investeringen GRPIII periode 2008-2013

Nummer financieel systeem	Omschrijving investeringen GRP	Begrotingen 2008-2012	Rekeningen 2008-2012	Begroting 2013	Rekening 2013	Totaal Begrotingen 2008-2013	Totaal Rekeningen 2008-2013	Restant	Commentaar
G.0*	Mutaties in voorgaande plannen	1.801.905	1.843.841	0	-32.381	1.801.905	1.811.460	-9.555	Kan vervallen
G.31.01.12	Broek drukriolering	54.000	0	0	0	54.000	0	54.000	Gaat naar nieuw plan 2014-2018
G.31.04.06	Eenrum_relining deelrenovatie	93.350	42.832	-37.350	18.207	56.000	61.039	-5.039	Kan vervallen
G.31.05.02	Eenrum Vennen-Greeden aanp kolk	0	0	75.000	35.419	75.000	35.419	39.581	In bewerking GRP 2009-2013
G.31.11.03	Hnuwerzijl_Rinolgem_EM 18jaar	1.509	0	0	4.165	1.509	4.165	-2.656	Kan vervallen
G.31.19.12	Klonsterburen Drukriolering 18 jr	83.511	18.380	0	0	83.511	18.380	65.131	In bewerking GRP 2009-2013
G.31.21.12	Kruisweg drukriolering 18j	12.000	0	0	195	12.000	195	11.805	In bewerking GRP 2009-2013
G.31.22.03	L'oog Rioolgem E-M Haven 6-18 j	0	1.618	15.000	4.148	15.000	5.766	9.234	In bewerking GRP 2009-2013
G.31.23.04	Alkoppelen Robbenoord L'oog	0	3.670	70.000	0	70.000	3.670	66.330	In bewerking GRP 2009-2013
G.31.25.12	Leens Drukriolering 18 j	1.094.000	786.868	50.000	383.947	1.144.000	1.170.815	-26.815	Kan vervallen
G.31.26.05	Leens Vrijverval Diverse stringen E-M 50	108.000	8.656	0	10.620	108.000	19.276	88.724	In bewerking GRP 2009-2013
G.31.27.03	Leens Rioolgem EM 18 jaar	1.250	0	0	0	1.250	0	1.250	In bewerking GRP 2009-2013
G.31.28.05	Mensingeweer aanpassing agv inspect	20.000	0	0	0	20.000	0	20.000	Gaat naar nieuw plan 2014-2018
G.31.38.03	Pieterburen rinolgem EM 18 jaar	8.950	0	0	0	8.950	0	8.950	Gaat naar nieuw plan 2014-2018
G.31.42.03	Schouwerzijl rioolgem EM 18 jaar	5.788	0	0	0	5.788	0	5.788	Gaat naar nieuw plan 2014-2018
G.31.46.06	Ulrum aanpassing agv inspect	980.864	962.364	0	0	980.864	962.364	18.500	In bewerking GRP 2009-2013
G.31.49.05	Vierhuizen riolering E-M 50j	6.000	0	0	0	6.000	0	6.000	Gaat naar nieuw plan 2014-2018
G.31.52.12	Warhuizen drukriolering 18j	11.000	4.308	0	0	11.000	4.308	6.692	In bewerking GRP 2009-2013
G.31.54.03	Warhuizen rioolgem 18 jaar	1.500	0	0	0	1.500	0	1.500	Gaat naar nieuw plan 2014-2018
G.31.55.06	Wehe-den Hoorn relining deelrenovatie	946.761	987.033	0	-140.373	946.761	846.660	100.101	In bewerking GRP 2009-2013
G.31.58.12	Westernieland drukriolering 18 j	4.000	0	0	0	4.000	0	4.000	Gaat naar nieuw plan 2014-2018
G.31.61.05	Zoutkamp riolering E-M panserweg 50j	122.000	54.474	0	110.526	122.000	165.000	-43.000	Kan vervallen
G.31.66.03	Zuurdijk_Rioolgem. EM 18 jaar	381	0	0	0	381	0	381	Kan vervallen
G.31.70.64	Algemene investeringen	0	0	245.395	154.630	245.395	154.630	90.765	In bewerking GRP 2009-2013
G.31.80.02	Actualisering verbreed GRP	0	0	15.000	15.005	15.000	15.005	-5	Kan vervallen
G.31.89.01	GRP nog in te delen investeringen	432.866	4.091	-176.945	0	255.921	4.091	251.830	Gaat naar nieuw plan 2014-2018
		5.789.635	4.718.134	256.100	564.108	6.045.736	5.282.242	763.494	Restant investeringen

Kan vervallen: indien een overschrijding (-) dan gaat dat bedrag van de vrije ruimte in "GRP nog in te delen investeringen" af.

Kan vervallen: indien een onderschrijding (+) dan wordt dat bedrag ten gunste de vrije ruimte in "GRP nog in te delen investeringen" bijgeschreven.

Gaat naar nieuw plan 2014-2018: op grond van Operationele Plannen toegekend in de jaren 2008-2013 maar zijn nog niet in bewerking per 31-12-2013; deze investeringen worden standaard in de nieuwe plannen opgenomen.

In bewerking GRP 2009-2013: deze investeringen worden op basis van GRPIII voltooid

Deze tabel is het totaal van alle investeringen in de gemeentelijke rinnen vanaf 2008. Hierin zijn alle vastgestelde operationele plannen op grond van GRPIII-2009-2013 opgenomen.

De gemiddelde rioolheffing van € 358 voor een meerpersoonshuishouden per aansluiting ligt in onze gemeente hoger dan het landelijk gemiddelde. Dit komt onder andere door de landelijke structuur van de gemeente.

Overzicht kosten en baten rioleringen

In de volgende tabel is een overzicht gegeven van de begrote en de werkelijke kosten en opbrengsten 2013 (in vergelijking met 2012).

tabel:rioolheffingen

Rioolheffingen	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Lasten	1.934.965	1.890.247	1.861.275
Baten	1.662.525	1.766.730	1.789.856
Verschil	272.440	123.517	71.418
Onttrekking uit reserve		131.150	
BTW (=geen kosten wel berekend ivm kostprijs)	101.177	133.215	131.788
Onttrekking uit reserve in 2012 (na vaststelling jaarrekening 2012)	272.440		
Te veel onttrokken uit reserve in 2013: €131.150-€71.418			59.732

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend tot controleverklaring
d.d. 20 MEI 2014

De kosten van rente en afschrijvingen (kapitaallasten) van de riolering zijn achtergebleven bij de ramingen. Dit komt doordat bepaalde investeringen die in een jaar gepland zijn worden doorgeschoven naar een volgend jaar. Een uitgave later in een jaar of zelfs in een volgend jaar laten plaatsvinden betekent een lagere rentelast voor dat jaar. De afschrijvingen worden pas een jaar later tot de volle omvang toegerekend aan het product rioleringen.

De compensabele BTW wordt betrokken bij de kosten van de riolering; deze is echter budgettair neutraal (een zogenaamde p.m.-post). Dit is conform de wettelijke voorschriften en geeft een rechtvaardige weergave van de rioleringskosten.

Hierdoor komen de bruto kosten van de riolering op € 409,03 per aansluiting. Volgens het vastgestelde GRP berekenen we € 358,00 per aansluiting door aan de burgers. Hierdoor ontstaat er een tekort op het product riolering waarvoor uw raad bij het vaststellen van het GRP 2009-2013 heeft besloten dit te dekken door een "tijdelijke" onttrekking uit de algemene reserve. Bij de behandeling van het GRP heeft uw raad besloten dat het tarief vanwege die toekomstige 'meevaller' niet eerst fors moet stijgen om vervolgens weer te dalen.

De reserve GRP

Het karakter van de reserve GRP is tweeledig. De reserve GRP is normaal gesproken een bestemmingsreserve indien het saldo hoger dan nul is. Per 31 december 2013 is het saldo van deze reserve negatief € 403.590. Na vaststelling van de jaarrekening 2013 is die stand € 343.858 negatief.

tabel:ontwikkeling reserve GRP

Reserve GRP	
Stand per 31-12-2012	-294.159
"voordeel 2012"	21.719
Voorgenomen onttrekking in 2013	-131.150
Stand per 31-12-2013	-403.590
"voordeel 2013"	59.732
Stand na vaststelling jaarrekening	-343.858

Formeel mag een reserve niet negatief zijn: in dat geval moet de algemene reserve een bijdrage aan die negatieve reserve verlenen. De bedoeling van de reserve GRP is, dat deze de bijdrage van de algemene reserve op termijn zal terugbetalen. De terugbetalingsverplichting is opgenomen in het vastgestelde GRP. Om inzicht te blijven houden van de bijdragen uit de algemene reserve en de eventuele terugbetalingen aan die reserve, wordt de reserve GRP als een onderdeel van de algemene reserve beschouwd indien het GRP negatief staat. De presentatie van het saldo van de algemene reserve voor het jaar 2013 is dan ook inclusief de (negatieve) stand van het GRP. Bij een positief saldo wordt de reserve GRP beschouwd als een zelfstandige reserve.

Volgens de ramingen behorende bij de begroting 2013 zou het jaar 2013 een tekort opleveren van € 131.150. Op grond van de definitieve cijfers is de onttrekking in 2013 € 71.418. Dit betekent een voordeel ten opzicht van de begroting van € 59.732.

Er zijn 4927 aanslagen van € 358 opgelegd. De overige opbrengsten zijn verkregen door bijdragen van medeoverheden.

Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV (2014-2018)

Per 1 januari 2014 geldt een nieuw plan: het Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV vastgesteld in de raad op 26 november 2013. Dit plan is in samenwerking met de gemeenten Bedum, Winsum en Eemsmond en het waterschap Noorderzijlvest tot stand gekomen. In dat plan zijn de investeringen voor de periode 2014-2018 opgenomen. Ook worden in het plan de jaarlijkse baten en lasten berekend. Het uitgangspunt is dat de tarieven op het niveau van het GRPIII (2009-2013) blijven (exclusief inflatiecorrectie).

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behoren bij controleverklaring
d.d. 8 MEI 2014

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

Uit de afvalstoffenheffing worden de kosten betaald van het ophalen en verwerken van huisvuil. Afvalstoffenheffing wordt geheven bij alle huishoudens. De gemeente heeft op grond van wettelijke bepalingen en regelingen een afvalinzameling-plicht. Het maakt daarbij niet uit of belastingplichtigen wel of geen afval aanbieden: ieder huishouden is verplicht te betalen. Reinigingsrechten worden geheven voor de afvoer van afval bij niet-huishoudens en waarvan de belanghebbende er voor kiest de afvalstoffen te laten inzamelen door de gemeente. Hier bestaat dus geen verplichting. De werkwijze en tarieven zijn gelijk, de inzameling vindt plaats door de Milieudienst Groningen en het aantal aanleveringen wordt geregistreerd. Het verschil is dat bij reinigingsrechten BTW wordt geheven over de verleende dienst, bij afvalstoffenheffing is dat niet het geval.

In de volgende tabel is aangegeven wat per saldo de kosten voor de inzameling en verwerking van afval is geweest en hoe dit is gedekt uit het reinigingsrecht en de afvalstoffenheffing.

tabel:afvalstoffenheffingen

Afvalstoffenheffing	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Lasten	1.206.464	1.194.198	1.189.089
Baten	1.388.016	1.407.208	1.466.658
Verschil	-181.551	-213.010	-277.569
BTW toerekening	179.579	213.010	182.493
Gestort in reserve "overschot" van 2012 (na vaststelling van jaarrekening 2012)	-1.972		
Te storten in reserve afvalstoffenheffing in 2013			-95.076

Het voordeel van 2013 is veroorzaakt doordat de gemeente van de Stichting Nedvang op grond van het Uitvoerings- en Monitoringsprotocol (versie 2.0, april 2009) een vergoeding voor gescheiden ingezamelde hoeveelheden verpakkingsafval uit huishoudens van k€ 84 heeft ontvangen over het jaar 2012. Daarnaast zijn de kosten meegevallen.

Indien meer wordt ontvangen dan wordt besteed dan wordt het meer ontvangen deel in de reserve afvaltarief gestort. Deze reserve wordt gebruikt om fluctuaties in de tarieven op te vangen. In onderstaande tabel wordt de ontwikkeling van de reserve afvaltarief weergegeven.

tabel:ontwikkeling reserve afvaltarief

Reserve afvaltarief	
Stand per 31-12-2012	154.099
"voordeel 2012"	43.380
Voorgenomen mutatie in 2013	0
Stand per 31-12-2013	197.479
"voordeel 2013"	95.076
Stand na vaststelling jaarrekening	292.555

Kwijtschelding (van toepassing op afvalstoffenheffing)

Er wordt een kwijtscheldingsbeleid gehanteerd voor bewoners met een laag inkomen die bovendien geen vermogen hebben. De kwijtscheldingsregeling is gebonden aan landelijke normen. Op basis van de betalingscapaciteit van bewoners (de betalingscapaciteit wordt bepaald aan de hand van onder andere het vermogen en het inkomen) wordt berekend of bewoners in aanmerking komen voor de kwijtscheldingsregeling. Op basis van de (technische) berekening wordt wel of geen kwijtschelding verleend. De gemeente werkt bij de kwijtschelding samen met het waterschap via "Hefpunt voor belastingen van waterschappen en gemeenten".

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behoren bij controleverklaring

d.d.78.....

20 MEI 2014

Als kwijtschelding voor de gemeentelijke belastingen wordt aangevraagd dan wordt dit ook gedaan voor de waterschapheffingen. De burger hoeft dus maar één formulier in te vullen dat geldt voor twee instanties.

Sinds 2011 maakt de gemeente gebruik van een geautomatiseerde kwijtscheldingstoets via het Inlichtingenbureau. Dit instituut functioneert onder de paraplu van de VNG. Het instituut heeft toegang tot gegevens van de Rijksbelastingdienst, de Rijks Dienst Wegverkeer, uitkeringsinstanties etc. Dat betekent dat iemand die recht heeft op kwijtschelding dat mogelijk ook heeft in een volgend belastingjaar. Niet ieder jaar hoeft dan opnieuw een aanvraagformulier te worden ingevuld. Het Inlichtingenbureau mag alleen geautomatiseerd controleren als de burger in 2012 recht had op (gedeeltelijke) kwijtschelding. Natuurlijk kan als geen geautomatiseerd kwijtscheldingsverzoek is verleend altijd een kwijtscheldingsverzoek worden ingediend.

Kwijtschelding is in onze gemeente alleen mogelijk voor de afvalstoffenheffing (vast- en variabel recht). Het variabel recht wordt voor maximaal € 123,68 kwijtgescholden. De overige gemeentelijke belastingen en/of heffingen komen niet voor kwijtschelding in aanmerking.

In 2013 zijn 194 kwijtscheldingsverzoeken toegekend. Hiervan zijn 123 verzoeken via het Inlichtingenbureau (geautomatiseerde toets) toegekend. De overige 71 aanvragen zijn door de belastingplichtigen zelfstandig ingediend. Over 2013 is voor k€ 57 kwijtschelding verleend.

Leges omgevingsvergunning

Voor het in behandeling nemen van een omgevingsvergunning worden leges geheven. Voor het grootste deel betreft dit leges vanwege bouwactiviteiten. Daarnaast worden leges geheven voor aanlegactiviteiten, planologisch strijdig gebruik en capaciteiten.

De leges opbrengst wordt sterk bepaald door het aantal bouwwerken dat wordt gerealiseerd en de grootte van deze bouwwerken.

Leges burgerzaken

De tarieven voor paspoorten, verklaringen omtrent het gedrag en rijbewijzen worden vastgesteld op basis van de door het Rijk berekende bedragen, omdat er in deze gevallen afdracht aan respectievelijk het Ministerie van Binnenlandse Zaken, Ministerie van Veiligheid en Justitie en de Rijksdienst voor het Wegverkeer plaatsvindt.

Lijkbezorgingsrechten

De lijkbezorgingsrechten hebben zich conform de ramingen ontwikkeld.

Overige heffingen

Marktgelden

De opbrengsten van de marktgelden zijn lager dan geraamd. Het aantal marktstandplaatsen loopt wegens verminderde belangstelling terug. Ook waren de prognoses te optimistisch. Wellicht moeten de ramingen voor de toekomst naar beneden worden bijgesteld.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring

d.d. 28 MEI 2014 79

Dekkingspercentage gemeentelijke heffingen

In onderstaande tabel worden de dekkingspercentages van de heffingen weergegeven.

tabel: dekkingspercentages

Omschrijving belastingsoort	Rekening 2012		Begroting 2013		Rekening 2013		Dekkings- percentage jaarrekening 2012	Dekkings- percentage begroting 2013	Dekkings- percentage jaarrekening 2013
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten			
Rijbewijzen	51.500	35.427	74.724	25.000	68.254	31.677	68,79	33,46	46,41
Reisdocumenten	88.638	83.601	113.756	86.500	99.575	77.004	94,32	76,04	77,33
Burgerlijke stand	32.500	10.663	34.296	11.900	27.946	6.501	32,81	34,7	23,26
Overige burgerdiensten	178.878	19.661	148.274	18.000	133.039	17.325	10,99	12,14	13,02
Marktgelden	12.158	3.717	5.157	6.700	2.653	3.572	30,57	129,92	134,64
Afvalstoffenheffing/ reinigingsrechten (inclusief btw als onderdeel van de kostprijs)	1.386.043	1.388.016	1.390.349	1.407.208	1.371.582	1.466.658	100,14	101,21	106,93
Rioolheffing (inclusief btw als onderdeel van de kostprijs)	2.036.142	1.662.525	2.023.462	1.766.730	1.993.063	1.789.856	81,65	87,31	89,8
Lijkbezorgingsrechten	339.147	157.307	346.262	140.000	375.143	175.419	46,38	40,43	46,76
Wabo (omgevingsvergunning) (in jaarrekening 2012 zijn de begrotingsbedragen van 2012 opgenomen)	860.862	344.503	880.985	317.584	942.694	315.415	40,02	36,05	33,46

5.2 Paragraaf Weerstandsvermogen

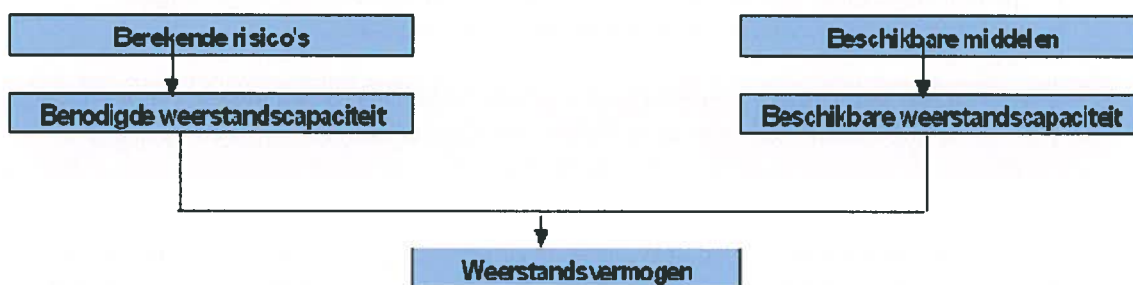
Inleiding

Bij de uitvoering van de gemeentelijke taken lopen wij risico's. Om de mogelijke financiële effecten van deze risico's op te te kunnen vangen, is het noodzakelijk over voldoende weerstandsvermogen te beschikken. Deze paragraaf geeft de actuele stand van het weerstandsvermogen en de risico's van onze gemeente zoals bekend bij het opmaken van deze jaarrekening.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- De weerstandscapaciteit, zijnde middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken;
- Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis zijn in relatie tot de financiële positie.

Schematisch:

Relatie tussen begroting, voorziening en weerstandsvermogen

Afhankelijk van het risicoprofiel, op basis van omvang en waarschijnlijkheid, dient een kostenpost te worden opgenomen in de begroting, of er dient een voorziening voor te worden getroffen of het dient in het weerstandsvermogen te worden opgenomen.

Berekening weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen is als volgt gedefinieerd:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, wordt gebruik gemaakt van de onderstaande waarderingstabel.

Waardering	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$>2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 29 MEI 2014

Weerstandvermogen (x 1.000 euro)		Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Benodigde weerstandscapaciteit	a	2.288	4.152	4.079
Beschikbare weerstandscapaciteit	b	9.363	6.735	9.281
Ratio weerstandvermogen	b/a	4,09	1,62	2,28
Weerstandvermogen	b-a	7.075	2.583	5.202

De omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is voldoende om de geïdentificeerde risico's op te vangen. In de volgende hoofdstukken gaan we in op de berekening van zowel de benodigde als de beschikbare weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door:

- de verwachte impact van de aanwezige risico's;
- de gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen;
- de mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt.

Een risico is een onzekere toekomstige gebeurtenis die het realiseren van doelstellingen (negatief) beïnvloedt. (risico=kans van optreden x impact/schade).

De risico's zijn geïnventariseerd en vervolgens is een schatting gemaakt van de omvang en kans van optreden. De weging van het risico met de kans van optreden leidt tot het geschatte risicobedrag. Risico's met structurele effecten worden dubbel geteld. Dat betekent dat bij voldoende middelen de structurele risico's gedurende twee jaar kunnen worden opgevangen.

De kans dat alle risico's zich tegelijkertijd daadwerkelijk voordoen is klein. Daarom wordt het totaal gecorrigeerd met een waarschijnlijkheidsfactor van 90%.

Risico's die meegenomen worden in de berekening betreffen incidentele gebeurtenissen die niet of zeer moeilijk zijn te beïnvloeden met beleid. Indien sprake is van rijksbezuinigingen dient dit te leiden tot beleidsaanpassingen en niet tot beslaglegging via de weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit (risico's)						
	jaarrekening 2012		begroting 2013		rekening 2013	
	gewogen schatting incidentele risico's	gewogen schatting structurele risico's	gewogen schatting incidentele risico's	gewogen schatting structurele risico's	gewogen schatting incidentele risico's	gewogen schatting structurele risico's
(bedragen x 1.000 euro)						
Algemene uitkering gemeentefonds	250	0	0	750	0	750
BTW compensatiefonds	115	15	115	15	115	15
Lening Essent	130	0	650	0	650	0
Renterisico	0	50	0	50	0	50
Reorganisatie/regisserende gemeente	99	0	0	0	0	0
Kwetsbaarheid personeelsformatie	99	0	150	0	150	0
Beperkt zicht op samenw./uitbesteding	25	0	50	0	50	0
Openbare verlichting	33	0	35	0	32	0
Onderhoud bruggen	25	0	25	0	5	0
Onderhoud steigers/beschoeiingen	100	0	100	0	11	0
Onderhoud wegen	136	0	136	0	136	0
Onderhoud wegen - bermen	60	0	60	0	60	0
Speeltuinen	7	0	10	0	0	0
Uitvoering wet BUIG	0	150	0	225	0	225
Uitvoering WSW	0	188	0	350	0	350
WMO uitkeringen	0	150	0	150	0	150
Grondexploitaties	360	0	202	0	244	0
Totaal	1.438	553	1.533	1.540	1.452	1.540
Structureel maal factor 2		1.105		3.080		3.080
Waarschijnlijkheidsfactor 90%	1.294	995	1.380	2.772	1.307	2.772
Benodigde weerstandscapaciteit		2.288		4.152		4.079

De risico's worden nader toegelicht in onderdeel 5 van deze paragraaf.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit zijn de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Die beschikbare middelen zijn:

- Algemene Reserve;
- bestemmingsreserve als de bestemming kan worden gewijzigd;
- de post onvoorzien;
- stille reserves;
- onbenutte belastingcapaciteit.

Voorzieningen maken geen deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit omdat sprake is van al aangegane verplichtingen dan wel van risico's met een hoge mate van waarschijnlijkheid. De gemeente heeft enkele bezittingen die niet of voor een lagere waarde op de balans staan. Het gaat om gronden en landerijen, gebouwen en aandelenbezit. Bij afstoting van deze bezittingen kan een voordeel ontstaan, doch verkoop is niet altijd mogelijk. Aandelen zijn beperkt verhandelbaar, de meeste gebouwen zijn nodig voor de taakuitoefening en gronden en landerijen zijn uit strategisch oogpunt aangekocht en zijn onderdeel van de grondexploitaties. De stille reserves zijn daarom niet meegenomen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Deloitte Accountants B.V.

De onbenutte belastingcapaciteit hebben we nog als pm-post aangemerkt. Bij de begroting 2011 hebben we al de OZB en toeristenbelasting verhoogd. De forensenbelasting wordt stapsgewijs fors verhoogd en het heffen van de hondenbelasting brengt hoge kosten voor inning en heffing met zich mee.

Beschikbare weerstandscapaciteit <i>(stand per einde begrotingsjaar)</i>			
(bedragen x 1.000 euro)	rekening 2012	begroting 2013	rekening 2013
Algemene reserve (*)	8.595	5.871	8.646
Bestemmingsreserves (**)	718	814	585
Totaal reserves	9.313	6.685	9.231
Post onvoorzien 2 x 25.000	50	50	50
Stille reserves	PM	PM	PM
Onbenutte belastingcapaciteit	PM	PM	PM
Beschikbare weerstandscapaciteit	9.363	6.735	9.281

* - incl. begroot resultaat

** - excl. bestemde reserve afvalstoffenheffing

4.2.5. Risico's

Huidige risico's (geactualiseerd)

Naam	Openbare Verlichting; Uitbestede onderhoudswerkzaamheden
Programma	Verkeer en vervoer
Omschrijving	In 2009 is begonnen met een inhaalslag voor het vervangen van technisch versleten lichtmasten. Per peildatum 31-12-2013 zijn er nog ca. 270 technisch versleten lichtmasten (is ingeschat). Het kan voorkomen dat lichtmasten buiten gebruik worden gesteld i.v.m. de veiligheid.
Risico (in €)	Vervanging van ca. 270 lichtmasten k€ 320 (geschat)
Kans	10%
Jaar van signalering	2010
Beheersing	Gevaarlijke situaties monitoren en waar nodig lichtmasten vervangen . Voldoende middelen gebruiken voor het inlopen van het achterstallig onderhoud.

Naam	Planmatig onderhoud bruggen (verkeers- en recreatieve)
Programma	Verkeer en vervoer
Omschrijving	Er zijn 59 bruggen. Er zijn onvoldoende middelen voor het onderhoud. Het niet uitvoeren van onderhoud brengt risico's en gevolgschade met zich mee.
Risico (in €)	Risicobedrag k€ 15
Kans	35%
Jaar van signalering	2011
Beheersing	Situaties monitoren, voldoende middelen beschikbaar stellen en schades herstellen.

Naam	Planmatig onderhoud beschoeiingen kademuren/steigers;
Programma	Verkeer en vervoer
Omschrijving	Er is in onze gemeente 8.728 m1 beschoeiing, 3.275 m1 kademuren en 19 steigers. Er zijn te weinig middelen voor het onderhoud. Het niet uitvoeren van onderhoud brengt risico's en gevolgschade met zich mee.
Risico (in €)	Risicobedrag k€ 30
Kans	35%
Jaar van signalering	2011
Beheersing	Situaties monitoren, voldoende middelen beschikbaar stellen en schades herstellen.

Naam	Wegen Onderhoud
Programma	Verkeer en Vervoer
Omschrijving	Werkzaamheden voor afvoer van een teer-houdend product en herstel van een te zwakke constructie zijn geen regulier onderhoud en vallen daarom buiten het bestek wegen. Het vergt extra investeringen om dit op te lossen.
Risico (in €)	De investering bedraagt k€ 905 (geschat)
Kans	15%
Jaar van signalering	2011
Beheersing	Elk jaar vindt er een evaluatie plaats van het wegenonderhoud. Het inzichtelijk maken van de risico's en omvang van de problematiek zal worden betrokken bij de aanbesteding "wegenonderhoud 2019". Voldoende middelen beschikbaar stellen en gebreken herstellen.

Deloitte
Deloitte Accountants B.V.

Naam	Wegen Onderhoud
Programma	Verkeer en Vervoer
Omschrijving	Veel bermen in onze gemeente liggen te laag of te hoog. Hierdoor is de afwatering onvoldoende. Daarnaast wordt door breed verkeer veel door de berm gereden waardoor kuilen ontstaan. Het vergt extra investeringen om dit op te lossen.
Risico (in €)	De investering bedraagt k€ 600 (geschat)
Kans	10%
Jaar van signalering	2011
Beheersing	Jaarlijks vindt er een evaluatie plaats van het wegenonderhoud. Het inzichtelijk maken van de risico's en omvang van de problematiek zal worden betrokken bij de aanbesteding "wegenonderhoud 2015-2019". Voldoende middelen beschikbaar stellen en gebreken herstellen.

Naam	Grondexploitaties
Programma	Paragraaf Grondexploitaties
Omschrijving	<p>Ondanks de forse afwaardering van een aantal grondexploitaties in 2011 en het verkleinen van de voorraad bouw kavels worden nog steeds bouw kavels te koop aangeboden. Dit betekent dat hiervoor noodzakelijke investeringen moten plaatsvinden in bijvoorbeeld bouw- en woonrijpmaken. Dit brengt een risico met zich mee.</p> <p>Het risicoprofiel is ten opzichte van vorig jaar lager geworden. De omvang van het risico is in 2013 berekend op k€ 360. Dit is k€ 44 lager dan het risicoprofiel in 2012.</p> <p>In 2014 wordt het risicoprofiel opnieuw geactualiseerd.</p>
Risico (in €)	k€ 360
Kans (25% 50% 75%)	100 % (samengesteld risico op basis van alle lopende grondexploitaties)
Jaar van signalering	2013
Beheersing	Jaarlijkse actualisatie van de grondexploitatie en tussentijdse toetsing van de stand van zaken.

Naam	Kwetsbaarheid personeelsformatie
Programma	Overig
Omschrijving	Onze organisatie is klein en per beleidsveld is er meestal sprake van één of twee ambtenaren die breed inzetbaar moeten zijn en (mede daardoor) niet altijd de gedetailleerde specialistische kennis (kunnen) hebben. De ontwikkelingen vanuit de landelijke overheid betreffende bijv. de jeugdzorg maakt deze problematiek nog groter. Er is niet altijd achtervang en bij uitbreiding van taken, ziekte of vertrek kunnen werkzaamheden stagneren. Inhuur van externe capaciteit leidt tot hogere kosten. De kwetsbaarheid kan ook gelden voor samenwerkingsverbanden, zoals de Sociale Dienst.
Risico	Deze kwetsbaarheid blijft ook in 2014 bestaan ondanks intensievere samenwerking met andere gemeenten. In voorkomende gevallen zal er noodgedwongen externe inzet moeten worden geregeld. Daarvoor wordt het inhuurbudget ingezet.
Kans	50 %
Jaar van signalering	2013
Beheersing	Beheersing begint bij het management. Zij moet goed zicht hebben op toekomstige personele knelpunten en bestaande knelpunten oplossen. Dit kan bereikt worden door het voortdurend in "gesprek" te zijn met de medewerkers maar ook door ontwikkelingen in te schatten en daar op te anticiperen. Vroegtijdig signaleren voorkomt uitval van medewerkers en vroegtijdig anticiperen op ontwikkelingen voorkomt "gaten" in de formatie.. Daarmee kan een substantiële bijdrage worden geleverd aan een vermindering van de kwetsbaarheid.

Naam	WMO uitkeringen
Programma	Maatschappelijke ondersteuning en zorg
Omschrijving	De WMO gelden binnen de Algemene uitkering zijn op dit moment niet geoormerkt. Het is toegestaan een deel van dit budget te benutten voor andere doeleinden. Dat doen wij ook. De nieuwe WMO 2015 moet nog door de Tweede en Eerste Kamer behandeld worden. Naar verwachting zal in juni 2014 de Eerste Kamer besluiten over het wetsvoorstel. In de meicirculaire 2014 wordt bekend hoe het nieuwe Wmo budget er per gemeente uit komt te zien. Gezien de forse bezuinigingen op dit budget (40% op de huishoudelijke hulp en 25% op de nieuwe taak begeleiding) is het van belang om het volledige budget ook daadwerkelijk te oormerken voor de activiteiten die onder de Wmo vallen. Dan nog is de kans groot dat het Wmo budget zonder gewijzigd beleid (bv. op de huishoudelijke hulp) niet volstaat.
Risico	300.000
Kans	50% (hangt af van besluitvorming in de Eerste Kamer)
Jaar van signalering	2010
Beheersing	nvt

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 28 MEI 2014

Naam	Programma Krimp & Leefbaarheid
Programma	Programma overstijgend
Omschrijving	We krijgen te maken met een significante vermindering van het aantal inwoners. Bovendien is sprake van vergrijzing en ontgroening. De krimp van de bevolking zal onder andere leiden tot een relatief hoge lastendruk op de bestaande bevolking om bestaande voorzieningen in stand te houden. We anticiperen op deze ontwikkelingen d.m.v. het in 2012 opgestelde Programma Krimp & Leefbaarheid (zie Beheersing)
Risico	<p>Het gevaar (bij niets doen) is dat onze gemeente niet voldoende is ingespeeld op de veranderende omstandigheden. Deze risico's zijn in 2010 in kaart gebracht middels de 'Situatieschets bevolkingskrimp De Marne'. Voor de volledigheid wordt hier naar verwezen. Enkele risico's zoals genoemd in de Situatieschets zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>Fysiek</u>: de krimp, vergrijzing en ontgroening vragen om minder en een ander aanbod van woningen, voorzieningen etc. Het gevaar is dat hier onvoldoende op wordt ingespeeld en de neergang onvoldoende begeleid wordt, waardoor er geen basis niveau aan voorzieningen aangeboden kunnen worden en waardoor de ruimtelijke omgeving in een negatieve spiraal terechtkomt. 2) <u>Sociaal</u>: bij verminderende inwonersaantallen neemt het draagvlak voor die zaken die de leefbaarheid bepalen (verenigingen, activiteiten, ontmoeting etc.) sterk af. <ul style="list-style-type: none"> - Men is minder toegerust op de veranderende vraag die door een andere bevolkingssamenstelling ontstaat (bijvoorbeeld meer toegespitst op ouderen) 3) <u>Financieel</u>: De organisatie is onvoldoende ingespeeld op een verminderende inkomstenstroom (minder inwoners betekent minder inkomsten uit gemeentefonds) dan wel op een toenemende kostendruk (o.a. meer kosten ouderen en WMO etc.)
Kans	Onze gemeente loopt als perifeer gebied voorop als het gaat om ontwikkelingen krimp, ontgroening en vergrijzing; op termijn gaan deze ontwikkelingen in 60% van de Nederlandse gemeenten spelen. In verband met het feit dat krimp hoog op de politieke agenda staat, bestaat er de kans om nu al in te spelen op deze ontwikkelingen begeleid door middelen die provincie en rijk bieden.
Jaar van signalering	2009
Beheersing	<p>Onze gemeente heeft in de afgelopen jaren zich middels het "Integraal Beleidskader Krimp en Leefbaarheid" (kortweg krimpnota, vastgesteld febr. 2011) en het "Woon- en leefbaarheidsplan De Marne 2012-2021" (vastgesteld december 2011) beleidsmatig voorbereid op de verwachte demografische ontwikkelingen en de daarmee samenhangende gevolgen. De maatregelen uit het "Woon- en leefbaarheidsplan De Marne 2012-2021" en de uitwerking daarvan zijn in september 2012 door het college vastgelegd in het "Programma Krimp en Leefbaarheid 2012-2021". Daarmee wordt de uitvoering geborgd, toezien of er binnen de beleidskaders wordt gehandeld, reële ontwikkelingen signaleerd en ontbrekende financiering gegenereerd. In 2013 is d.m.v. het vrijkomen van de beschikking van de provincie voor een bijdrage uit de Reserve Leefbaarheid Krimpgebieden en het ISV een deel van de financiering van de plannen mogelijk gemaakt.</p>

Nieuw risico

Naam	Professionalisering inkoop- en crediteurenproces
Programma	Overig
Omschrijving	Ontbreken van een verplichtingenadministratie.
Risico	Dit heeft als grote nadeel dat de financiële administratie geen actueel beeld geeft van de financiële stand van zaken. Voor een programma als bijvoorbeeld PROloog betekent dit dat de verplichtingen nu door het programmamanagement in een Excel-bestand worden bijgehouden. Deze manier van registreren brengt de volgende nadelen en risico's met zich mee: <ul style="list-style-type: none"> • het in Excel bijhouden is foutgevoelig; • het brengt dubbele werkzaamheden met zich mee: handmatig worden de geregistreerde facturen in SAP als ook in het Excel-bestand geregistreerd; De organisatie als geheel zou baat hebben bij een verplichtingenadministratie.
Kans	100%
Jaar van signalering	2013
Beheersing	De invoering van een verplichtingenadministratie die een directie koppeling heeft met de financiële administratie (SAP)

Vervallen risico's

Naam	Overdragen van taken aan de Omgevingsdienst Groningen
Programma	10 Leefomgeving
Omschrijving	Besluitvorming omtrent de Omgevingsdienst Groningen(ODG) heeft plaatsgevonden. De gemeenten in Groningen en de provincie Groningen zijn samen een Gemeenschappelijke Regeling aangegaan. Wij hebben alle VTH taken op het gebied van de WABO, APV en Bijzondere Wetten ondergebracht bij de ODG. Daarbij zijn 7 medewerkers van de afdeling VROM in dienst getreden bij de ODG.
Risico	Het risico is er niet meer omdat de ODG is gerealiseerd. De financiële bijdrage aan de ODG is conform onze vastgestelde begroting.
Kans	De ODG heeft een financiële taakstelling voor de komende jaren.
Jaar van signalering	2012
Beheersing	Verantwoording in de P&C cyclus. De ODG zal hiervoor financiële gegevens aanleveren.

Naam	Speeltuinen; 658008
Programma	Leefomgeving
Omschrijving	In de gemeente staan speeltoestellen in speeltuinen en bij scholen. De gemeente zorgt voor de ondergrond en laat de toestellen elk jaar keuren. Het beheer ligt in handen van verenigingen en stichtingen. In het vastgesteld beleid van de gemeente staat onder andere dat als er een toestel wordt afgekeurd, de gemeente 50% van de kosten van aanschaf aan de vereniging/stichting vergoedt. Voorheen was dit 33%.
Risico (in €)	k€ 20
Kans	50%
Jaar van signalering	2010
Beheersing	Er is een nieuw beleidsstuk Speeltoestellen in de raad vastgesteld, waarin onder andere het gesubsidieerd bedrag is teruggebracht naar 10% in combinatie van een gelimiteerd budget.

Deloitte Accountants B.V.

5.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf gaat over het onderhoudsbeleid, de onderhoudstoestand en de gerealiseerde onderhoudskosten van wegen, civieltechnische kunstwerken (zoals bruggen en kades), openbaar groen, riolering en gebouwen. Met het onderhoud is een groot deel van de gemeentelijke uitgaven gemoeid. Een overzicht van de onderhoudssituatie is daarom van belang.

Inleiding

Een belangrijk deel van de begroting heeft betrekking op onderhoud van kapitaalgoederen zoals wegen, openbaar groen, riolering en gebouwen. De onderhoudslasten zijn verspreid over diverse programma's en gebaseerd op de door uw raad gemaakte keuzes. De werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van onderhoudsplannen afkomstig uit de beheerpakketten. De werkzaamheden worden zoveel mogelijk op elkaar afgestemd.

Deze paragraaf gaat in op de omvang van de te beheren onderdelen, de staat van onderhoud, het beleidskader/activiteiten 2013 en de onderhoudslasten van de kapitaalgoederen.

In de volgende tabel is aangegeven wat de omvang is van het te onderhouden areaal.

Onderwerp	Karakteristiek	Onderhoud
Openbare ruimte	oppervlakte totaal	24.031 ha.
Wegen	oppervlakte wegen	124 ha.
	openbare verlichting (masten)	2.469 st.
	ANWB-bewegwijzering (incl. paddenstoelen)	149 st.
Riolering	vrijvervalstelsel	95,7 km.
	overstorten	48 st.
	kolken	4.110 st.
	Rioolgemalen (groot en klein)	37 st.
	pomp-units	110 st.
	bergbezinkvoorzieningen	3 st.
	persleidingen	33 km
	individuele behandelingsinstallaties (IBA's)	67 st.
Groen	oppervlakte groen	132 ha.
	bermen te maaien	500 km
	taluds te maaien	420 km
	sloten te schonen	206 km
	bomen (binnen en buiten de bebouwde kom)	19.700 st.
	speeltoestellen	345 st.
Kunstwerken /beschoeiingen	verkeersbruggen	24 st.
	(fiets)bruggen (recreatief)	35 st.
	Beschoeiingen en kademuren	9.600 m ^l
Gebouwen	diverse objecten	49 st

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring

d.d. 20 MEI 2014 90

Wegen

Tot het kapitaalgoed “wegen” behoren verhardingen zoals straten, pleinen en fietspaden, maar ook openbare verlichting en verkeersbeleid. Het beheer van de kapitaalgoederen is in de wet geregeld. De werken worden vaker gefaseerd uitgevoerd. Helaas kunnen nieuwe wensen niet direct worden ingewilligd. Door aan te besteden op basis van prestatie-inkoop en/of samen te werken met andere gemeenten is het dit jaar gelukt om voor de doelstelling op koers te blijven.

Rioleringen

Het rioleringsbeleid is vastgelegd in het Afvalwaterbeleidsplan gemeenten Bedum, De Marne, Winsum, Eemsmond en waterschap Noorderzijlvest (BMWEN/NZV) 2014 t/m 2018. Dit beleidsplan is op 26 november 2013 in uw raad vastgesteld en loopt tot eind 2018.

In het Afvalwaterbeleidsplan BMWEN/NZV staan drie thema's centraal:

1. ketenbeheer;
2. samen sterker;
3. maatschappelijke trends.

In de komende jaren wordt ingezet op verdere samenwerking tussen de BMWEN-gemeenten en het waterschap Noorderzijlvest om te voldoen aan het Bestuursakkoord Water.

Het doel is om te komen tot meer samenwerking in de waterketen. Dit kan door nauwer samen te werken. Hiermee willen we bereiken dat we op termijn de doelmatigheid in de rioleringszorg verbeteren. Dit door de kosten te verlagen, de kwaliteit van dienstverlening te verhogen en de personele kwetsbaarheid te verminderen (de 3 K's). Om doelmatiger en transparanter te functioneren wordt, naast de samenwerking in BMWEN/NZV-verband, eveneens samengewerkt met de Samenwerking Waterketen Groningen en Drenthe.

In het algemeen is het onderhoudsniveau van de riolering voldoende. Alle bebouwing die valt onder de gemeentelijke zorgplicht, is aangesloten op de riolering of op een individuele behandelingsinstallatie (IBA). In de komende jaren wordt gewerkt aan het voldoen aan de doelen die zijn opgenomen in de Afvalwaterbeleidsplan BMWEN/NZV.

Openbare groenvoorziening

Het groenbeleid is vastgesteld in het groenstructuurplan. In de beheerplannen (2006) wordt bepaald welk eindbeeld gewenst is en welke stappen nodig zijn om tot het gewenste eindbeeld te komen. Door middel van Beheer Openbare Ruimte (BOR) worden de maatregelen omgezet in de benodigde uren en geld. De beheerplannen worden vertaald naar uitvoeringsplannen, daaraan gekoppeld een meerjarenplanning en een jaarlijkse werkplanning (arbeidsbehoefte). Deze wordt omgezet in een personeelsplanning (arbeidscapaciteit). Hiermee hebben we een instrument in handen waarmee problemen van te voren inzichtelijk worden gemaakt. Op die manier kunnen prioriteiten worden gesteld. Verder is dit een belangrijk middel om de mensen aan te sturen.

Details van de uitvoering worden bijgehouden in de dagboeken. Op deze manier krijgen we inzicht in de oorzaken waarom planningen wel of niet gehaald worden en bestaat de mogelijkheid om bij te sturen. De resultaten van de uitvoering worden getoetst aan de hand van het Handboek Kwaliteit Openbare Ruimte. Hierin wordt in beeld en met criteria de kwaliteit beschreven. Aan werkvoorzieningsschap Ability wordt het schoffelfwerk en eenvoudig snoeiwerk uitbesteed. Het knippen van hagen en groot onderhoud sportvelden wordt net als het berm- en slootbeheer uitbesteed aan derden. De resterende werkzaamheden worden door de eigen dienst uitgevoerd. Structureel wordt gekeken op welke manier de relatie tussen Ability en de gemeente verstevigd kan worden waarmee voor beide een win-winsituatie wordt gecreëerd.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring _____

d.d. 20 mei 2014 91

Bruggen en beschoeiingen

In het najaar van 2012 is het beleidsplan Bruggen en Beschoeiingen/kademuren en steigers door de raad vastgesteld. Behoudens klein onderhoud en een aantal werkzaamheden t.b.v. calamiteiten zijn er geen beheerswerken uitgevoerd. Bij de vaststelling van de Kadernota 2015 wordt voorgesteld om de hierin genoemde extra middelen beschikbaar te stellen voor het onderhoud c.q. de vervanging van bruggen.

De zorg voor de beschoeiingen in het gebied waar peilverlaging is doorgevoerd, ten Oosten van Abelstok, verdient bijzondere aandacht. Door de peilverlaging is de beschoeiing, voor zover die niet meer onder water staat, erg vatbaar voor rot. Het gevaar van bezwijken bestaat.

Gebouwen algemeen

Aan de hand van het beheerprogramma onderhoud gebouwen worden jaarlijks bedragen voor het onderhouden van de gebouwen in de begroting opgenomen. Het onderhoudsniveau van de gemeentelijke gebouwen kan als redelijk tot goed worden gekwalificeerd. Jaarlijks wordt bekeken in hoeverre panden, die niet of weinig in gebruik zijn, kunnen worden afgestoten. Zo zijn het afgelopen jaar de voormalige bibliotheek gebouwen in Zoutkamp en Leens verkocht en is de molen in Mensingeweer overgedragen aan Het Groninger Landschap. De omvang van het planmatig onderhoudsbudget bedraagt jaarlijks k€ 130. Het onderhoudsbudget van gebouwen is in de diverse programma's opgenomen.

Onderwijsgebouwen

De gemeente heeft vanuit haar zorgplicht voor de onderwijsgebouwen voor het Primair Onderwijs de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud en renovatiewerkzaamheden aan de binnenkant. Jaarlijks kunnen schoolbesturen een aanvraag indienen voor uitvoering van dit onderhoud. Deze aanvragen worden beoordeeld op basis van de regels in de verordening onderwijshuisvesting en besproken in het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO). Daarna neemt ons college een besluit over het wel of niet toekennen van de aanvraag en toetst of dit passend is binnen de budgettaire kaders die de raad heeft gesteld.

Naast de reguliere aanvragen heeft de raad vorig jaar het Integraal HuisvestingsPlan (IHP) vastgesteld. In het IHP staat aangegeven waar we de komende jaren in school- en sportgebouwen willen investeren. Afgesproken is dat iedere investering aan de raad zal worden voorgelegd.

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.

Voor identificatie doeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 20 MEI 2014